

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

35E JAARGANG

WOENSDAG 13 DECEMBER 1950

No. 1753

COMMISSIE VAN REDACTIE:

Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;
F. de Vries; C. van den Berg (secretaris);
Redacteur-Secretaris: A. de Wit.

Assistent-Redacteur: J. H. Zoon.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË:

J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;
F. Versichelen.

Gegevens over adressen, abonnemènten enz. op de laatste
bladzijde van dit nummer.

INHOUD:

	Blz.
De artikelen van deze week	991
Sommaire, summaries	991
De O.E.E.S. en het grondstoffenprobleem	992
Economische aspecten verbonden aan de landaan- winning in het zuidelijk deel van het IJsselmeer door Dr Ir V. J. P. de Blocq van Kuffeler	993
Credietcontrole door J. C. Brezet	996
De positie van de Nederlandse trawlvijsserij door Ir C. Kuyper	997
Overgedragen Duitse handelsmerken misleiden het publiek door Dr C. Schouten	999
Aantekeningen:	
De creditrestricte door J. C. Brezet	1001
De economische toestand in Korea	1002
Internationale notities:	
Toeneming van de invoer in de Verenigde Staten	1003
De wederopbouw in Griekohland	1003
Geld- en kapitaalmarkt	1004
Statistieken:	
Bankstaten	1004
Maandcijfers van de grote banken in Nederland	1005
Inleggingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas in België	1005
De kolonpositie van België	1006
Werkloosheid in België	1006
Tinproductie	1006
Productie aan nieuwe verzekeringen van 57 levensverzeke- ringmaatschappijen in Nederland	1007
In- en uitvoer van België	1007

DEZER DAGEN

zoemt het nog als een bromtol, zij het niet in koraalton.
Toch zijn enige zeer krassende bijgeluiden even verdwenen.
Leven wij momenteel niet in de gedachte, dat voor de

Chinese troepen de mogelijkheid hen bij de 38ste breedte-
graad te doen ophouden wordt overwogen en zien wij niet
het omhoogschieten van een nieuwe diplomatische derde
macht, het Arabisch blok? Utopia moge veraf zijn, de
„Arabian (k)ights” zijn op komst.

Het duet van de Westerse protagonisten — Truman en
Attlee — was weliswaar duidelijk goed bestudeerd, doch
een verschil in ligging der stemmen bleef waarneembaar;
er zijn verschillende opvattingen van de „art of politics”
mogelijk, zolang deze kunst althans nog aan 'bod is.

Hoorbaar werd ook, dat de executanten een der moeilijk-
ste passages goed hadden doorgenomen. De snelle militaire
voorbereiding brengt de schaarste-economie ten sterkste
naar voren, vooral waar het om grondstoffen gaat. Elke
neiging om vlug op te schieten wordt stilgelegd als het
materiaal ontbreekt.

De consequenties daarvan begint men thans op de
voorgond te schuiven: de verwachte afkondiging van een
„national emergency” in de Verenigde Staten wordt
vooral gezien als een economische mobilisatie om het uit
de hand lopen van dit reeds op zeer hoge toeren draaiende
economisch apparaat te voorkomen.

Hoe hoog de activiteit in de Verenigde Staten reeds is
opgelopen, komt tot uiting in de door de „Securities and
Exchange Commission” gepubliceerde cijfers over de
door ondernemingen voorgenomen investeringen in het
eerste kwartaal van 1951; deze worden geraamd op
\$ 4.800 miljoen, dertig pCt meer dan in de vergelijkbare
periode van dit jaar. Het juist genoemde hoofd van de,
eventueel in te voeren, prijsbeheersing, een functionaris
naar wie de President lang heeft moeten zoeken, omdat
niemand er voor voelde de marquée te spelen, wacht geen
taak zonder zorgen.

Wellicht echter komt hij in het gehele stuk niet voor;
ook in de Verenigde Staten is de drang naar directe maat-
regelen in de reële sfeer thans zeer in aanzien; tot nog toe
is men vooral in deze richting gegaan.

Reuzen en dwergen, de afmetingen mogen verschillen,
de economische problemen niet. De Nederlandse productie-
index is flink gestegen; het peil is thans 159 (als 1938
wordt gelijkgesteld aan 100), het werkloosheidscijfer
gedaald. Doch ook deze zwellende stroom houdt gevaren
in zich voor het zo begeerde evenwicht. In ons land zijn
eerst de monetaire hefbomen ter controle in werking
gezet; het bankwezen met aan het hoofd De Nederlandsche
Bank komt het eerst op. Zal het de hoofdrol houden?
Wat in verdere bedrijven, internationaal alleen reeds, te
wachten staat is te onzeker, dan dat men thans een uit-
spraak zou kunnen doen.

Terzake van Nieuw Guinea werd het haast Wagneriaans,
zo fors als de standpunten werden gesteld. Aan de herders-
zang is men nog niet toe, zeker niet aan de vierde van
Vergilius: „Redeunt Saturnia regna”, het gouden tijdperk
keert weer.

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

Bewaarneming van Effecten

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

**PRINSESSEN-
KALENDER
1951**

... als de Orchidee onder de bloemen

IN HET BELANG VAN
HET BEDRIJFSLEVEN
is het werk van „Pro Juventute“: ontspoorde jeugd helpen
en opvoeden tot nuttige leden van de maatschappij.

In het belang van „Pro Juventute“ is het, als
U de „Prinsessenkalender 1951“ — waarvoor
H.M. de Koningin exclusieve foto's beschikbaar
stelde — voor rekening van uw bedrijf aan Uw
werknemers schenkt. B.v. ter gelegenheid van
Kerstmis of Nieuwjaar.

Prijs f 2.50 per exemplaar
Kalenderactie „Pro Juventute“, Grote Markt 27, Haarlem
Postgiro 51.74.00

Groothandel

IN DIT NUMMER:

Benelux en werkelijkheid
Kleinigheden en hoofdzaken
Handel in nieuwe geneesmiddelen
Kongolese markt
Noorwegens betalingsbalans tekort
Nieuwe koers in Denemarken
Wet economische mededinging
Handelscontacten

★ Iedere week zeer veel nieuwe gevraagde offertes
en aanbiedingen van binnen- en buitenland.
Plaats voor export een aanbieding in de rubriek
TRADE OPENINGS.

Abonnementprijs f15.— per jaar

KON. NED. BOEKDRUKKERIJ H. A. M. ROELANTS SCHIEDAM

**BELASTINGCONSULTATIEBUREAU
A. L. F. LEVERINGTON**

Medewerkers:
E. J. de Boer, Oud-Insp. d. Bel.
D. Sweepe, Oud-Ontvanger d. Bel.
Mr. Dr. N. J. Feldmann, Bel. jur.
N. A. Schol, Candidaat Notaris.
Amsterdam: 1e Helmersstr. 95, Tel. 85508
Haarlem: Ged. Oude Gracht 11 b, Tel. 12468

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam

Adverteer in de E.S.B.

**ROTTERDAMSCH
BANK**

FINANCIERING
VAN IMPORT-
EN EXPORT-
TRANSACTIES

250 VESTIGINGEN
IN NEDERLAND

R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

ROTTERDAM

's-Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen,
Amsterdam (alleen Assurantie)

**Nederlandsche
Handel-Maatschappij, n.v.**

DEVIEZENBANK

Hoofdkantoor: Amsterdam, Vijzelstraat 32

Meer dan 100 kantoren in Nederland en Azië
New York — Londen

Tanger: Société Hollandaise de Banque et de
Gestion

VOORLICHTING OP
FINANCIËEL EN ECONOMISCH GEBIED
UITVOERING VAN ALLE
BANKEFFECTEN- EN ASSURANTIEZAKEN

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK.

De O.E.E.S. en het grondstoffenprobleem.

De problemen van grondstoffenvoorziening en -prijzen zijn voor Regering en bedrijfsleven voorwerp van dezelfde zorg. Daar zij slechts door een internationaal gecoördineerde actie kunnen worden opgelost, is het initiatief van de O.E.E.S. ten deze zeer verheugend. Zij bewijst het nodige realiteitsbesef te bezitten door niet direct het organiseren van een Westeuropes koperskartel, doch het bijeenbrengen van grote producenten en consumenten te bepleiten. Bovendien plaatst zij West-Europa niet, door een onmiddellijke aanval op de „stock-piling”-politiek der Verenigde Staten, tegenover de toch reeds door de recente gebeurtenissen in Korea geprikkelde Amerikaanse publieke opinie, in een a priori onhoudbare positie.

Dr Ir V. J. P. de Bloq van Kuffeler, *Economische aspecten verbonden aan de landaanwinning in het zuidelijk deel van het IJsselmeer.*

Opvoering van onze agrarische productie is een vereiste. De vier in het IJsselmeer ontworpen polders zullen ons landbouwareaal met ongeveer 10 pCt vergroten. De zuidelijke polders (150.000 ha) zullen de meest belangrijke landaanwinning opleveren, die voorlopig in ons land te verwachten is. Schetsmatig worden de vraagstukken besproken, die bij het maken van een nieuw gestukted gebied, t.w. de waterbouwkundige werken, de ontginning en de eerste cultuur der gronden, de dorpen en hun voorzienende bevolking enz. Hoewel de tegenwaarde van de aanlegkosten van een polder niet zuiver in geld is uit te drukken, staat voor de eventuele opbouw van onze nationale economie van groot belang is.

J. C. Brezet, *Creditcontrole.*

Onze centrale bank acht het nodig tot een nieuwe vorm van creditrestrictie over te gaan teneinde inflatoire tendenties te bestrijden en een verdere achteruitgang van de betalingsbalans tegen te gaan. De vermindering van de Marshall-hulp en de verhoogde militaire uitgaven betekenen een verzwakking c.q. beëindiging van de werking van de thans nog aanwezig zijnde deflatoire krachten. Of de discontopolitiek echter ook in die zin effectief zal zijn, dat daardoor via een stijging van de credietprijs het opnemen van credieten sterk worden bemoeilijkt, moet worden betwijfeld. Bovendien bestaat de mogelijkheid, dat, indien de institutionele beleggers hun credieten sterk uitzetten, dat indirect eveneens inflatoire financiering zal betekenen.

C. Kuyper, *De positie van de Nederlandse trawlvijsserij.*

Het probleem, dat de trawlvijsserij in het algemeen niet in voldoende mate die bodemvis aanvoert, welke de consument vraagt, is in ons land nog niet zo toegespitst als in Groot-Brittannië. Ook de Nederlandse bevolking geeft de voorkeur aan de vele soorten Noordzeervis van goede kwaliteit boven de, door lange reizen in kwaliteit verminderde, weinige soorten grove rondvis van de „verre visserij”. De overbevissing van de Noordzee maakt het noodzakelijk de „verre visserij” op groter schaal te gaan beoefenen, als aanvechting ter voorziening in de behoefte aan vis.

Dr C. Schouten, *Overgedragen Duitse handelsmerken misleiden het publiek.*

Onafhankelijk van hetgeen door de geallieerden bij het vredesverdrag met West-Duitsland t.a.v. de Duitse merken zal worden beslist, moet de houding worden bepaald t.a.v. de voormalige Duitse merken, welke intussen reeds door een geallieerde regering aan derden zijn overgedragen. De opschorting van de werking van de Conventie van Parijs had ten doel de Duitse producenten te treffen. Misleiding van de verbruikers was en is hiervan tevens het gevolg. Toevoeging aan het door derden verworven merk, dat het artikel niet identiek is met dat van Duits fabriek onder hetzelfde merk, is noodzakelijk.

SOMMAIRE.

L'O.E.C.E. et le problème des matières premières.

La distribution et les prix des matières premières sont des problèmes qui ne peuvent être résolus que par une action internationale et coordonnée. C'est pourquoi l'initiative prise par l'O.E.C.E. tendant à la coopération entre les grands producteurs et les grands consommateurs, est une preuve de réalisme et est louable.

Dr Ir V. J. P. de Bloq van Kuffeler, *Les aspects économiques du colmatage dans la partie sud du Ysselmeer.*

Le colmatage dans la partie sud du Ysselmeer fait naître plusieurs problèmes exposés dans cet article. Les deux polders qui y sont projetés, ajoutés aux polders qui ont déjà été mis en culture, constituent ensemble une extension de 10 p.c. de la terre de culture aux Pays-Bas.

J. C. Brezet, *Contrôle de crédit.*

La Nederlandsche Bank a décrété des dispositions relatives aux restrictions en matière de crédit, aux fins de combattre les tendances inflationnistes et d'éviter une régression prolongée de la balance des paiements. Il ne faut pas s'attendre à un grand succès.

Ir C. Kuyper, *La situation de la pêche maritime aux Pays-Bas.*

La pléthore de pêcheurs à la Mer du Nord a pour conséquence que la pêche à longue distance se pratiquera sur une plus grande échelle afin de suppléer aux approvisionnements en poisson.

Dr C. Schouten, *Les marques de fabriques allemandes transférées induisent le public en erreur.*

L'auteur est d'avis qu'on devrait nettement indiquer la différence entre les articles fabriqués sous les marques allemandes transférées par un gouvernement allié à des tiers et les articles de fabrication allemande confectionnés sous la même marque.

SUMMARIES.

O.E.E.C. and raw materials.

The problems with regard to supplies and prices of raw materials can be solved only by internationally co-ordinated action. The initiative of the O.E.E.C. in this respect is, therefore, gratifying; it proves to possess the necessary sense of reality by pleading the bringing together of large producers and consumers.

Dr V. J. P. de Bloq van Kuffeler, *Economic aspects attached to the land reclamation in the southern part of the Yssel-lake.*

A discussion of the problems arising in reclaiming land in the southern part of the Yssel-lake. The two polders projected there, together with the polders already under cultivation, will increase the Netherlands agricultural acreage by 10 per cent.

J. C. Brezet, *Credit-control.*

The Netherlands Bank has announced measures to restrict credits in order to combat inflationary tendencies and to prevent a further decline of the balance of payments. It is not believed that these efforts will be very successful.

Dr C. Kuyper, *The position of Netherlands trawl-fishing.*
The overfishing of the North Sea makes „distant fishing” on a larger scale necessary.**Dr C. Schouten, *Transferred German trade-marks are misleading to the public.***

German trade-marks which have been transferred to third parties by an allied government should bear an addition to the effect that the articles in question and those manufactured in Germany under the same mark are not identical.

DE O.E.E.S. EN HET GRONDSTOFFENPROBLEEM.

Men schrijft ons:

Het is nog geen jaar geleden, dat de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking de uitspraak deed — in haar „Second Interim Report” —, dat er geen acuut schaarse goederen meer bestonden en dat in de industrieën der deelnemende landen het probleem der „bottlenecks” was overwonnen. Thans zijn problemen van grondstoffenvoorziening en -prijzen voor regeringen en bedrijfsleven voorwerp van dagelijkse zorg.

De voornaamste oorzaak van deze aardverschuiving is niet moeilijk te vinden: Korea. Op de verschillende grondstoffenmarkten zijn de prijzen met name sinds Juli 1950 sterk gestegen. Het begin der militaire actie in Korea is tevens het begin geweest van een in belangrijke mate versterkte vraag naar grondstoffen voor de oorlogsindustrie, voor strategische voorraadvorming en voor zuiver speculatieve doeleinden.

Men vergeet echter niet, dat ook reeds in de eerste helft van 1950 een duidelijk opwaartse beweging op de grondstoffenmarkten waar te nemen viel. Het Amerikaanse bedrijfsleven was de lichte recessie van 1949 te boven gekomen; de Westeuropese landen gingen in het kader van het E.H.P. voort met opvoering hunner economische activiteit. In het bijzonder dient de stijging der Duitse industriële productie gedurende 1950 te worden genoemd, een stijging, die met name op de steenkolenmarkt spanningen heeft geschapen.

Het is derhalve vóór alles het in de tijd samenvallen van verschillende in dezelfde richting werkende factoren geweest, dat het huidige grondstoffenprobleem in het leven heeft geroepen. Zonder schuldvragen op te werpen, mag bij deze conclusie speciaal de aandacht worden gevraagd voor de positie van de Verenigde Staten. Het Engelse maandblad „The Banker” vermeldt in zijn November-nummer, dat de Verenigde Staten thans voor hun rekening nemen: circa 60 pCt van het wereldverbruik aan koper, 40 pCt van dat aan lood, bijna 50 pCt van dat aan zink, 47 pCt van dat aan tin, 46 pCt van dat aan natuurrubber, 30 pCt van dat aan wol, 35 pCt van dat aan katoen. De Verenigde Staten, aldus vervolgt het blad, zijn meer dan vroeger voor hun grondstoffenvoorziening afhankelijk van import (uitgezonderd wat betreft katoen); zij importeren meer koper, lood en zink dan vóór de oorlog; meer wol dan Engeland; meer natuurrubber dan in 1937. „The Banker” geeft bij deze opsomming geen bronvermelding, doch het is duidelijk, dat elke stijging der Amerikaanse grondstoffenaankopen, ook al bedraagt zij slechts enkele procenten van het totale Amerikaanse verbruik, voor West-Europa belangrijke consequenties met zich kan brengen. Temeer waar het aanbod van de meeste grondstoffen betrekkelijk inelastisch is.

Collectieve actie vereist.

Het is niet te ontkennen, dat in het prijsstijgingsproces enkele factoren optreden, die de door de stijging geschapen moeilijkheden kunnen verzachten. Wanneer de prijs van een bepaalde grondstof stijgt als gevolg van een versterkte vraag voor militaire doeleinden, kan als tegenwicht de civiele consumptie — mits in deze sector de vraag voldoende elasticiteit vertoont — in vrij belangrijke mate omlaag gaan. Een dergelijke accentverschuiving aan de vraagzijde kan het optreden van een reële wanverhouding tussen vraag en aanbod helpen voorkomen. In deze richting denkend heeft de „International Wool Study Group” onlangs geconcludeerd, dat in het onderhavig seizoen de sterke stijging der wolprijzen het verbruik zal terugbrengen tot het peil van het beschikbare aanbod. Een andere mogelijkheid is, dat prijsstijging van een bepaalde grondstof het verbruik van substitutieproducten stimuleert. De O.E.E.S. — om alvast op de conclusies

van deze Organisatie vooruit te lopen — acht dergelijke vervangingsmogelijkheden met name aanwezig op het gebied van huiden en leer.

Het is echter te betwijfelen, of deze en dergelijke corrigerende factoren, hoe nuttig op zichzelf ook, de aan een scherpe stijging van grondstoffenprijzen verbonden gevaren afdoende kunnen bezweren. Zij vormen geen directe aanval op deze gevaren, slechts een ontwijken er van; zij geven geen of slechts een betrekkelijke beschutting tegen de risico's van een verhoogde spanning tussen lonen en prijzen; zij kunnen niet verhinderen, dat per saldo, bij verdere verkrapting der grondstoffenmarkten, een slechts nationaal geïnspireerd „sauve qui peut” zal ontstaan, waarbij het laatste woord zal zijn aan die landen, die in de allen meesleurende inflatie toevallig de grootste reserves aan waardevolle vreemde valuta blijken te hebben overgehouden.

Het is duidelijk, dat slechts een internationaal gecoördineerde actie het grondstoffenprobleem tot een oplossing kan brengen. Na de bovengeciteerde, enigszins naar het producentenstandpunt riekende, uitspraak van de „International Wool Study Group” en na een mislukte tinconferentie te Genève is het daarom zeer verheugend, dat de O.E.E.S. thans een breed opgezet initiatief heeft ontplooid.

Door de O.E.E.S. genomen beslissingen.

Het initiatief van de O.E.E.S. is belichaamd in een beslissing van de Raad van deze Organisatie, op ministerieel niveau — dus onder voorzitterschap van Minister Stikker — op 2 December jl. te Parijs bijeen.

Allereerst wijst de Raad op het aantal maatregelen, welke de deelnemende landen op zuiver nationaal plan moeten nemen. Aanbevolen wordt — het behoeft geen betoog — om de productie van schaarse grondstoffen hoog te houden op te voeren (ook in overzeese gebieden); de verwerkende industrie zo efficiënt mogelijk te doen functioneren; het gebruik van substitutieproducten waar doenlijk te bevorderen (huiden en leer worden met name in dit verband genoemd); het verbruik door alle gepaste maatregelen te beperken; tenslotte: het innemen van speculatieve voorraadposities door financiële maatregelen (rentepolitiek; creditrestrictie) te bestrijden.

Vervolgens wordt een aantal maatregelen van internationale samenwerking aan de orde gesteld. Zo beslist de Raad, dat de marktsituatie van de volgende grondstoffen door de Organisatie voortdurend in observatie zal worden gehouden: steenkolen en cokes; ijzer- en staalproducten, grondstoffen voor de staalproductie (schroot); de non-ferro metalen, koper, zink, nikkel, aluminium en tin; hout; cellulose; wol, katoen (incl. linters), sisal en andere harde vezels, kunstvezels; zwavel, natuurlijke en synthetische rubber, grondstoffen voor de productie van synthetische rubber; cement; huiden en leer. Blijkt op grond van de observatie, dat bepaalde stappen noodzakelijk zijn, dan dient dit aan de Raad te worden gerapporteerd.

Naast deze algemene opdracht tot observatie heeft de Raad voorts een aantal concrete stappen gedaan tot het ontplooiën van actie op het gebied der genoemde grondstoffen afzonderlijk. Zo zullen conferenties worden georganiseerd tussen de belangrijkste producenten- en consumentenlanden met betrekking tot: naaldhout; cellulose; wol, koper, zink; en nikkel. Behalve in het geval van wol is door de Raad aangetekend, dat de conferenties moeten trachten te komen tot een „billijke verdeling; in het gemeenschappelijk belang” van de betreffende grondstoffen; bij wol heeft de Raad het organiseren van een conferentie zonder verder commentaar overgelaten aan het Verenigd Koninkrijk. In de tweede plaats heeft de Raad besloten een O.E.E.S.-missie naar Washington te zenden voor het bespreken, met de Amerikaanse Regering, van de grondstoffenproblemen in het algemeen (het vraagstuk der

Amerikaanse „stockpile“!) en van de katoen- en zwavelvoorziening der deelnemende landen in het bijzonder. Ten aanzien van deze beide grondstoffen ondervinden de Westeuropese landen nl. in sterke mate de invloed van door de Verenigde Staten ingestelde exportrestricties.

Voor het overige bevat de beslissing van de Raad — behalve enkele specifieke stappen, zoals het besluit tot coördinatie van aankopen van Amerikaanse steenkolen en het attenderen van de Amerikaanse Regering op de vitale behoeften der deelnemende landen aan een grotere aanvoer van cellulose uit Noord-Amerika — een aantal algemeen geformuleerde opdrachten aan technische commissies der Organisatie tot het ontameren resp. voltooiën van studies inzake onder hen ressorterende grondstoffen. Dit is het geval met: staal en grondstoffen voor de productie daarvan — waarbij nogmaals de doelstelling van „billijke verdeling, in het gemeenschappelijk belang“ wordt genoemd —; sisal en andere harde vezels; huiden en leer; rubber en tin. Formeel vertoont de beslissing van de Raad hier, in het licht van de boven reeds genoemde algemene observatie-opdracht, wellicht een zekere dubbelzinnigheid.

Opvallend is tenslotte, dat bij de non-ferro metalen koper, zink en nikkel de Raad tevens nog heeft vastgesteld, dat de deelnemende landen, de Verenigde Staten en Canada ongetwijfeld speciale aandacht zullen moeten schenken — en wel vóórdat de voorgenomen internationale conferentie voor deze grondstoffen plaatsvindt — aan de belangrijke invloed van de defensiebehoeften op de marktsituatie. Gezien de omstandigheid, dat niet alle O.E.E.S.-landen bij de „North Atlantic Treaty Organisation“ zijn aangesloten, en gezien het feit, dat de unilateraal opgezette „stock-piling“-politiek der Verenigde Staten speciaal ten aanzien van non-ferro metalen de Westeuropese landen voor problemen heeft geplaatst, kan men slechts gissen naar de discussies, die aan deze compromisachtige formule ten grondslag liggen.

Beoordeling van het O.E.E.S.-initiatief.

De beslissing van de Raad der O.E.E.S. schiet ongetwijfeld in vele opzichten tekort. Zeker, de Organisatie blijkt doordrongen te zijn van de noodzaak van collectieve actie. Zij bewijst bovendien het nodige realiteitsbesef te bezitten door niet rovendrecht het organiseren van een Westeuropes koperskartel, doch het bijeenbrengen van grote producenten en consumenten te bepleiten, daarbij zelfs het initiatief wat betreft wol aan een der deelnemende landen afzonderlijk overlatende. Zij plaatst West-Europa niet, door een regelrechte aanval op de „stock-piling“-politiek der Verenigde Staten, tegenover de toch reeds door de recente gebeurtenissen in Korea geprikkelde Amerikaanse publieke opinie in een à priori onhoudbare positie. Doch het O.E.E.S.-initiatief is slechts een eerste stap, een aanvegen van een mogelijk programma van actie, niet de thans eigenlijk reeds zo nodige actie zelf.

Desondanks zijn de door de O.E.E.S. ondernomen stappen bemoedigend. Het opbouwen van een internationaal gelijkgerichte actie eist veel tijd. Gezien bovendien de tegenstrijdige belangen moeten de door de Raad ondernomen stappen worden gezien als het thans maximaal bereikbare. Niets wijst er op, dat de Organisatie hierbij zal blijven staan. En in het feit, dat een op handen zijn van internationaal gecoördineerd ingrijpen individuele aanbieders en vragers van grondstoffen tot vreemde sprongen kan verleiden zolang zij nog de vrijheid daartoe hebben, moge de O.E.E.S. te meer inspiratie vinden om met spoed tot daadwerkelijke actie te komen. Nederland, grondstoffenimporteur slechts, en dus geen „bargaining position“ bezittend, zal hierbij slechts baat kunnen hebben.

ECONOMISCHE ASPECTEN VERBONDEN AAN DE LANDAANWINNING IN HET ZUIDELIJK DEEL VAN HET IJSSELMEER.

Dit jaar is begonnen met het maken der zuidelijke polders in het IJsselmeer ter gezamenlijke oppervlakte van 150.000 ha en het besluit hiertoe is van grote betekenis voor onze nationale, economische opbouw.

Het is genoegzaam bekend, dat onze verarming ten gevolge van de oorlog en onze sterke bevolkingsaanwas de uitgangspunten vormen voor het beleid bij onze verdere economische opbouw. Ten gevolge van onze verarming moet worden gestreefd naar het verbeteren van onze handelsbalans door vergroting van de export en beperking van de import en voor ons bevolkingsaccres moet werkgelegenheid en voedsel worden gevonden.

Voldoende werkgelegenheid kan slechts worden verkregen door uitbreiding van de industrie, die verder een belangrijk deel van de vergroting van de export en van de beperking van de import voor haar rekening moet nemen. Maar bij deze taak, die algemeen als zeer zwaar is erkend, vindt zij een partner in de landbouw, die vóór de oorlog ongeveer $\frac{1}{4}$ en thans een nog groter deel van onze export voor zijn rekening neemt en streeft naar de productie van voedingsmiddelen ter vervanging van tot nu toe geïmporteerde. Voedsel voor ons bevolkingsaccres moet de landbouw evenzeer verschaffen, aangezien dit anders moet worden geïmporteerd, waardoor onze handelsbalans ongunstiger zou worden en de betreffende, toch reeds zo moeilijke, taak van de industrie zou worden verzaamd.

Er is hier geen sprake van een controverse tussen industrie en landbouw; beide moeten hun uiterste krachten inspannen voor de verdere economische opbouw en daarbij is verhoging van onze agrarische productie een vereiste.

Dit wordt op het bestaande land thans dan ook krachtig nagestreefd door rationalisatie en mechanisatie der bedrijven. Snelle doorvoering hiervan wordt op het bestaande land vaak belemd door historisch gegroeide verhoudingen; op nieuw land kunnen zij van de aanvang af worden doorgevoerd, zodat aldaar de meest efficiënte bedrijfsvoering wordt verzekerd, terwijl geen middel meer direct de verhoging van onze agrarische productie bevordert dan het beschikbaar komen van nieuwe cultuurgrond.

De mogelijkheid hiertoe is in ons land beperkt. Aan de 40 à 50.000 ha woeste grond, die nog aanwezig is, zal weinig meer door ontginning mogen worden onttrokken, zodat nieuw land in hoofdzaak op het water moet worden oververd. Gerekend wordt, dat binnen afzienbare tijd een oppervlakte van 300.000 ha water voor droogmaking in aanmerking kan komen, waarvan de helft is gelegen in het zuidelijk deel van het IJsselmeer.

De vier in het IJsselmeer ontworpen polders zullen ons landbouwareaal met ongeveer 10 pCt verhogen. De Wieringermeer en de Noordoostpolder, groot resp. 20.000 ha en 48.000 ha, zijn thans in cultuur. De zuidelijke polders met hun 150.000 ha zullen de meest belangrijke landaanwinning opleveren, die voorlopig in ons land te verwachten is. Een groot belang voor de gezonde opbouw van onze nationale economie is hierbij dus betrokken.

Kort na de oorlog was uitvoering van een zo belangrijk landaanwinningswerk een praktische onmogelijkheid, ten gevolge van het ontbreken van voldoende materiele, materieel en arbeidskrachten, terwijl alle beschikbare technische hulpmiddelen benut dienden te worden voor herstel van de ergste oorlogsschade. Bij onze opbouw diende voorrang aan de industrie te worden verleend; zij toch zou het accres van arbeidskrachten moeten opnemen en het was gewensd, dat zij zo spoedig mogelijk op de buitenlandse markten zou komen, voordat deze ver-

zadig zouden zijn van andere landen uit, die in overeenkomstige omstandigheden verkeren als het onze.

Het is dan ook wel duidelijk, dat de Regering gedurende de eerste vijf jaren na de oorlog niet over kon gaan tot het maken van nieuwe polders in het IJsselmeer; wel erkende zij steeds het belang daarvan in ruimer verband door jaarlijks de nodige bedragen voor voorbereiding hiervan beschikbaar te stellen. Dit heeft tot resultaat gehad, dat de Minister van Verkeer en Waterstaat reeds de dag, nadat de wet, waarbij de nodige gelden werden gevoteerd, tot stand was gekomen, de uitvoering van 22,6 km dijk van de eerst te maken polder, de „Oosterpolder”, kon gunnen.

Zo is dan een begin gemaakt met het scheppen van een nieuw gebied ter grootte van één onzer kleinere provincies. Stond de wetgever van 1918, toen de Zuiderzeewet tot stand kwam, nog op het vroeger steeds ingenomen standpunt, dat de taak van de landaanwinner beëindigd was, zodra de verkavelde, maagdelijke zeebodem, voorzien van wegen en wateren, was opgeleverd, gedurende de afgelopen kwarteeuw hebben de opvattingen zich grondig gewijzigd en thans wordt de vorming van een waterstaatkundig, landbouwkundig, sociaal, economisch, bestuurlijk, maatschappelijk en landschappelijk normaal geutiliseerd gebied verlangd.

Het vormen van zulk een groot gebied is een probleem zonder voorbeeld en het zal van zijn juiste oplossing afhangen, of daar geslachten lang economisch gewerkt en met vreugde geleefd zal kunnen worden. De afsluiting van de Zuiderzee en het vervormen van de dichte, zilte, zeebodem tot normale cultuurgrond waren enorme technische problemen, die dank zij grondige wetenschappelijke studie, praktisch onderzoek en zorgvuldige waarneming der optredende verschijnselen, met succes zijn opgelost. Wij zouden ons geslacht te schande maken en op de mooie taak, die voor ons ligt, onwaardig tonen, wanneer wij het sociaal-economische probleem niet met evenveel succes zouden oplossen. Maar dan zal ook zijn oplossing even zorgvuldig en op overeenkomstige wijze moeten worden voorbereid als zulks bij de beide, uitzonderlijk technische, problemen is geschied. Bij de achtereenvolgens groter geworden polders — de Wieringermeer en de Noordoostpolder — is, soms met schade en schande, wel reeds ervaring opgedaan, maar menig vraagstuk is thans van een andere orde van grootte.

Wat zijn nu de voornaamste vraagstukken, waarmee wij bij het maken van een nieuw gewest worden geconfronteerd?

In de eerste plaats moeten de waterbouwkundige werken worden gemaakt, nl. de bedijking, de bemaling en de werken binnen de polder, zijnde de watergangen voor watertransport en scheepvaart en de wegen, beide met hun kunstwerken, terwijl voor zover nodig moet worden voorzien in geschade belangen van het omliggende land. De grote lengte van dijken en wegen en de veelheid der kunstwerken dwingt hier tot voortdurende bestudering van onderdelen, met inachtneming van de verkregen ervaring, teneinde de kosten van aanleg en onderhoud zoveel mogelijk te beperken.

Is een polder drooggevallen, dan komt de ontginning van de maagdelijke zeebodem aan de orde. Ook een goede boer mist hiervoor de noodzakelijke kennis en ervaring. Slechts de moderne landbouwwetenschap, naast onderzoek in laboratoria en op proefvelden, zomede nauwkeurige controle van de vervorming van de grond en de ontwikkeling der gewassen, kunnen, mits geleid door wetenschappelijke en praktische landbouwkundigen, de ontginning snel en goed doen verlopen. Hierdoor wordt voorkomen, dat de eerste landgebruikers door zware tegenslag worden getroffen en het grote bouwkapitaal jaren lang niet het grootst mogelijke rendement oplevert, een nationaal-economische fout. Hieruit is de gevolgtrekking gemaakt,

dat in de Zuiderzeepolders de Staat de ontginning en de eerste cultuur der gronden, totdat deze geen abnormaal groot risico meer oplevert, behoort te verzorgen.

Voortdurend grondonderzoek in laboratoria en op het veld, o.a. op proefvelden, is nodig voor de juiste regeling der waterhuishouding in de grond door middel van greppels of drainage voor de afvoer van het overtollige bodemvocht en door infiltratie voor toevoer van water in zandige gronden gedurende droge perioden. Dit onderzoek moet verder aanwijzingen geven omtrent de keuze van de eerst te verbouwen gewassen, de vereiste bemesting en omtrent het meest geschikte uiteindelijke gebruik der gronden, dat de grondslag vormt voor het bestemmingsplan der gronden.

Is het grootste cultuurrisico voorbij, dan komt de uitgifte, voorlopig in pacht, aan de normale landgebruikers aan de orde. Voor het probleem der verdeling over grote, middelmatige en kleine bedrijven moet dan een oplossing zijn aangenomen en pachtvoorwaarden moeten zijn vastgesteld, die de pachtsom regelen en een efficiënt, verder gebruik van de grond waarborgen, waartoe het o.a. nodig is, dat de pachters voldoende bekwaam zijn en over de nodige middelen beschikken om hun bedrijf naar de eis te kunnen beheren. Dit en het overweldigend aantal gegadigden maakt hun selectie noodzakelijk, waardoor economische débâcles, als vroeger optraden, worden voorkomen. Pioniers, die de moeilijke ontginningsjaren in de polders hebben meegemaakt, boeren, die ten gevolge van herverkaveling (als op Walcheren) of anderszins uit hun bedrijf zijn gestoten en een brede schare van jongeren, die bij gebrek aan grond geen gelegenheid hebben om een bedrijf op te bouwen, hunkeren naar een boerderij in de polders. Ten aanzien van deze groepen moet een gerechtvaardigde keuze worden gedaan. In agrarische kringen wordt de gelegenheid voor jonge, kundige boeren om een nieuw bedrijf op te zetten als een belangrijk voordeel der inpoldering gezien. Op deze wijze zal echter slechts een deel van de agrarische bevolkingsdruk worden opgevangen. Prof. Groenman heeft er op gewezen, dat ten gevolge van de plaatsing van nieuwe bedrijfsleiders, bij het volgende geslacht de vraag naar nieuwe grond, die niet voldoende te bevredigen is, nog zal toenemen. Dit bezwaar zou worden ondervangen, wanneer op de nieuwe gronden bedrijfsleiders werden geplaatst, die bij bedrijfssanering op het oude land, speciaal van het kleinbedrijf, direct of indirect zouden worden uitgestoten. Deze oplossing brengt tal van bezwaren en complicaties met zich, maar zij is toch van zodanige betekenis, dat het de moeite waard is, haar ernstig te bestuderen, voordat uitgifte van grond in volgende polders zal plaatsvinden.

Een drooggevallen polder biedt de troosteloze aanblik van een eindeloze slibvlakte, zonder enige accommodatie voor menselijk verblijf. Wordt daarin zonder meer de bevolking toegelaten, dan ontstaan, zoals Prof. ter Veen eertijds in zijn dissertatie schilderde voor de Haarlemmermeer, mensonterende toestanden, die thans niet meer worden geduld. Zo rust na het droogvallen aanstonds een omvangrijke sociale taak op de landaanwinner. Arbeiderskampen, met behoorlijk aanzien en voldoende inrichting, moeten worden gesticht, voedselvoorziening, toevoer van water en electriciteit, ontspanning, arbeidsvoorwaarden, met regelingen omtrent loon, verlot met transportmogelijkheid enz. moeten worden verzorgd. Medische hulp is vereist en ondergeschikte arbeiders moeten, mede in hun eigen belang, worden afgestoten.

De ontginning en de eerste cultuur van zo grote oppervlakten lenen zich bij uitstek voor mechanisatie. Aankoop en onderhoud van werktuigen en mechanische voertuigen eist een deskundige, werktuigkundige dienst, terwijl een veterinaire dienst nodig is, omdat toch ook altijd nog paarden nodig zijn en in den beginne veel vee aanwezig is op aanvankelijk in grasland gelegde gedeelten van de polders.

Zodra de cultuur begint moet de aankoop van zaad en meststoffen en de verkoop der geteelde producten worden verzorgd.

Wanneer de ontginning voortschrijdt ontstaat de behoefte aan dorpen met hun voorzienende bevolking. Zij moeten worden aangelegd en middenstanders met beleid worden aangetrokken; om economische mislukkingen te voorkomen is ook hier selectie noodzakelijk.

Land kan slechts in tijdpacht worden uitgegeven wanneer het behuist is en daaruit vloeit de noodzakelijkheid van de bouw van woningen en bedrijfsgebouwen voort. Ook de bouw van arbeiderswoningen is noodzakelijk, terwijl in de bevolkingscentra evenzeer huizen moeten worden gebouwd; aangezien zij er anders niet in voldoende mate komen. Een uitgebreide bouwkundige dienst is hiertoe vereist. De stoffelijke en geestelijke behoeften der bevolking en haar ontspanning eisen voorziening; er moet voor worden gezorgd, dat hieraan wordt voldaan. Ontspanningsterreinen en zeker bebossing is hiertoe nodig.

Vele zonder leiding opgegroeide, oudere polders bieden landschappelijk een troosteloos beeld en zonder leiding zouden de IJsselmeerpolders tot een lelijke landbouwwoestijn worden, ons mooie land onwaardig. Bouwland kan mooi zijn, mits het binnen visueel te omvatten grenzen blijft. De landschappelijke verzorging eist daarom in de eerste plaats begrenzing, waartoe beplanting het meest bruikbare middel is, en verder beplantingen van boerderijen en rond de dorpen.

In een in opbouw zijnde polder ontstaat spoedig de behoefte aan regeling van de gemeentelijke bemoeiingen.

De bevolking is dan nog niet in staat een eigen gemeentebestuur samen te stellen en de ervaring, in de Wieringermeer opgedaan, leerde, dat de verzorging dezer bemoeiingen door de aangrenzende gemeenten niet bevredigt. Zowel voor deze polder als voor de Noordoostpolder is daarom een openbaar lichaam met verordenende bevoegdheid ingesteld, waaraan de vervulling van de gemeentelijke taak is opgedragen, totdat de polder rijp is voor een normaal gemeentebestuur. In beide lichamen was de directeur van de dienst, belast met de ontginning en kolonisatie, de vervanger van de burgemeester, waarbij de gedachte voorzat het rijkskolonisatiebeleid en het gemeentelijk beleid te coördineren. Met het oog op de toekomst moet de uiteindelijke gemeentelijke indeling in het oog worden gehouden.

Uit het voorgaande, schetsmatige en zeker niet volledige overzicht, blijkt wel hoe veel verscheiden belangen zijn betrokken bij het maken der polders volgens de huidige inzichten. Zij zijn vaak tegenstrijdig en dan moet hun gewicht worden onderkend om tot de uiteindelijk meest efficiënte oplossing te komen. Zij kunnen niet elk op zichzelf worden behartigd, maar de gehele opbouw moet van de aanvang af stelselmatig geschieden. Bij de uitvoering moet er voortdurend voor worden gewaakt, dat alle onderdelen zich geleidelijk aan elkaar aanpassen. Reeds bij het opmaken der eerste plannen moet dit alles in het oog worden gehouden.

Dit is thans dan ook van een geheel andere omvang geworden dan voorheen. Werd eertijds volstaan met een op waterstaatkundige en enkele landbouwkundige eisen, als hoogte van het polderpeil en afmeting der kavels, gegrond verkavelingsplan, dat, zoals de naam aanduidt, de verkaveling en verder de ligging van waterer er wegen aangaf, thans wordt een plan voor de polder vereist, dat aanstonds de hoofdlijnen van de inrichting aangeeft. Hierbij moet rekening worden gehouden met de toekomstige bestemming der gronden, die van invloed is op de verkaveling en de verdeling der bevolking over het land en de bevolkingskernen, met de ligging en de omvang van die kernen, met de voorzienende functie, welke het

omringende land in de polder zal vervullen, met de mogelijkheid van een passende gemeentelijke indeling in de toekomst, met de landschappelijke verzorging, enz. Wordt één dezer elementen verwaarloosd en moet dit later in het plan worden ingepast, dan verliest dit aan efficiency of schoonheid. Hierbij zijn, naast de hiervoor reeds aangeduide studies op waterbouwkundig, landbouwtechnisch en -economisch gebied, sociografische, planologische en landschappelijke onderzoeken vereist. Slechts door teamwork van al deze verscheiden elementen kan de opbouw van een nieuw gewest, dat aan de thans te stellen eisen voldoet, zo goed mogelijk worden benaderd.

Het geldt hier de oplossing van een moeilijk, veelzijdig probleem, dat zich niet voor commissoriale behandeling leent. Slechts rechtstreeks onder de verantwoordelijke Minister staande diensten, die zich volledig aan de taak kunnen wijden, voortdurend lering kunnen trekken uit de verkregen ervaring, contact onderhouden met hetgeorganiseerde bedrijfsleven en zich alle vereiste krachten kunnen assumeren, kunnen hier het werk verrichten. Feilenvrij zullen ook zij niet zijn en daarom is het nodig, dat de Regering in de Zuiderzeeraad over een deskundig college van advies en bijstand en van toezicht beschikt, dat het haar en indirect ook de Staten-Generaal mogelijk maakt de verantwoordelijkheid voor dit ingrijpende werk tegenover het Nederlandse volk te dragen.

De tijden zijn voorbij, waarin men de illusie kon koesteren de tegenwaarde van de aanlegkosten van een polder te vinden in de cultuurwaarde der nieuwe gronden. Tegenwoordig zijn de kosten van ontginning en kolonisatie van een zelfde orde van grootte als die van de technische werken. Voor de totale kosten van de geheel gereed gemaakte Oosterpolder is een bedrag van wellicht f 10:000 per ha genoemd. Het Nederlandse volk zal zich voor het maken der IJsselmeerpolders offers moeten getroosten. Maar wat is het nationaal-economisch gezien waard, dat de gronden van de aanvang af hun maximum rendement opleveren, dat niet door a-sociale toestanden arbeidskracht teloor gaat, dat nieuwe werkgelegenheid wordt geschapen, dat onze zo gezonde agrarische bevolking, die steeds vitale krachten in alle maatschappelijke lagen injecteert, wordt versterkt, dat onze agrarische productie wordt verhoogd en ons economisch bestel niet al te eenzijdig wordt georiënteerd, dat wij in ons dichtbevolkte land wat meer ruimte krijgen, ook voor recreatie, bijv. op de meren langs de polderranden, dat nieuwe verkeersverbindingen mogelijk worden, dat gelegenheid ontstaat voor spreiding van onze industrie in een landbouwgebied met zijn bevolkingsoverschot, dat enz.?

Dit zijn alle niet zuiver in geld uit te drukken imponderabilia, die het onmogelijk maken lasten en baten van de landaanwinning zuiver financieel tegenover elkaar te stellen; intussen wordt de betekenis van hun nadere bestudering hierdoor niet miskend. Bij het besluit tot het maken van een nieuwe polder zullen bewust of minder bewust gevoelsargumenten een rol spelen, vooral bij ons volk, dat door zijn geschiedenis zo landaanwinning-, „minded” is. In elk geval weten wij, dat het beschikbaar komen van nieuwe cultuurgrond in de IJsselmeerpolders voor de evenwichtige opbouw van onze nationale economie van belang is en dan mogen wij hopen, dat het nageslacht ons voor dit nieuwe bezit dankbaar zal zijn, zoals wij dankbaar zijn voor het bezit van het vijfde deel van ons land, dat door onze voorvaders op de zee is veroverd.

's-Gravenhage.

Dr Ir V. J. P. DE BLOCQ VAN KUFFELER.

CREDIETCONTROLE.

Met ingang van 1 Januari a.s. zal De Nederlandsche Bank het stelsel van kwalitatieve credietrestrictie verlaten, en overgaan tot het systeem der kwantitatieve credietrestrictie en wel in een zeer soepele vorm, die uit technisch oogpunt niet anders dan lof verdient.

De Nederlandsche Bank en het bankwezen, waarmee bij de opstelling der nieuwe regeling overleg werd gepleegd, tonen hiermede aan, dat zij ernst maken met de wens, hun deel bij te dragen tot de bestrijding der aanwezige inflatoire tendenties. Gegeven de toestand van „full employment”, die hier te lande bestaat, leiden koopkrachtsvermeerderingen, zij het niet voor de volle 100 pCt, tot aankoop van meer buitenlandse goederen, resp. verhinderen zij de export van in het binnenland geproduceerde goederen. De Nederlandse betalingsbalanspositie is, speciaal na Korea, zo ongunstig geworden, dat een verdere achteruitgang inderdaad met alle kracht moet worden bestreden.

Dat De Nederlandsche Bank in deze ontwikkeling aanleiding vindt handelend op te treden, is begrijpelijk en in overeenstemming met haar taak als centrale bank.

Het uitgangspunt voor de genomen stap was, dat de bankcredieten aan het bedrijfsleven in de loop van 1950 een zeer aanzienlijke expansie hebben ondergaan. Gedurende de eerste negen maanden van het lopende jaar was de toeneming f 450 mln, tegen f 200 mln zowel in 1948 als in 1949.

Een dergelijke ontwikkeling, behoeft nog niet tot een stijging van de geldcirculatie aanleiding te geven als hier-tegenover voldoende deflatorie factoren staan. Een zodanige geldverminderende kracht is de laatste jaren inderdaad werkzaam geweest in de vorm van de Marshall-hulp, welke middelen aan het verkeer onttrok, en deze als tegenwaarde steriliseerde. De overboeking dezèr middelen naar de rekening van 's Rijks Schatkist betekende niet dat zij inflatoir werden besteed.

De overheidshuishouding heeft na de oorlog tekorten opgeleverd, die de laatste jaren in vrij snel tempo werden gereduceerd. De jongste debatten over de belastingherzieningen in de Staten-Generaal hebben echter wel duidelijk gemaakt, dat de kans op het kweken van begrotingsoverschotten vrijwel uitgesloten moet worden geacht, en dat handhaving van het begrotingsevenwicht wel het maximaal bereikbare zal zijn.

Richten wij de blik op de toekomst, dan constateren wij een vermindering van de Marshall-hulp en verhoogde militaire uitgaven op de staatsbegroting, m.a.w. een verzwakking van de werking van deflatoire krachten.

De geleidelijke vervanging van bankcrediet aan de Overheid door bankcrediet aan het bedrijfsleven, welke gedurende de afgelopen jaren in andere landen kon plaatsvinden zonder dat dit grote monetaire gevaren meebracht, een ontwikkeling, welke ook in ons land als gewenst zou mogen worden beschouwd, acht de Directie van De Nederlandsche Bank daarom uitgesloten. Onder de heersende omstandigheden zou een verdere credietexpansie ten bate van het bedrijfsleven een netto inflatoir effect hebben.

Op grond van deze overwegingen werd thans door De Nederlandsche Bank tot een credietrestrictie overgegaan, die ten hoogste op een stabilisatie neerkomt. De reeds verstrekte bankcredieten behoeven immers over het algemeen niet te dalen beneden hun stand per 30 September jl. Wel wordt de *expansie* der bankcredieten aan voorwaarden gebonden. Na zekere marge zal nl. het opnemen van rekeningcourant en wél disconteringen bij De Nederlandsche Bank noodzakelijk zijn wil een bank haar credieten uitbreiden. Aldus hoopt de circulatiebank haar discontopolitiek effectief te maken.

Het disconto zou dan, weer zijn oude rol van regulator van het credietvolume hernemen, een rol die het verloren had. toen de portefeulleschatkistpapier zo groot werden, dat de kasmiddelen der banken voortdurend bijna ad-

libitum zonder beroep op de centrale bank konden worden opgevoerd.

* *

De overwegingen der circulatiebank kunnen op grond van het bovenstaande begrijpelijk en gemotiveerd worden genoemd. Wat is echter de kans op succes van de getroffen maatregelen?

Teneinde dit na te gaan, zij er hier in de eerste plaats op gewezen, dat bij het slechter worden van de Nederlandse betalingsbalans gedurende de laatste maanden twee dingen moeten worden onderscheiden. Allereerst speelde het ongunstiger worden van de ruilvoet tussen Nederland en het buitenland hierbij een zeer belangrijke rol. De stijging der wereldgrondstoffenprijzen na Korea was veel aanzienlijker dan die der prijzen van eindproducten, en a fortiori van die der prijzen van vele niet-essentiële eindproducten. Dit is overigens een internationaal verschijnsel. Zo deelde de Kanselier van de Schatkist in Groot-Brittannië mede, dat de betalingsbalans van dit land ten gevolge van het slechter worden van de ruilvoet in 1951 een nadelig gevolg van £ 300 mln zal ondervinden.

Men hoede zich derhalve voor de mening, dat beperking van de credietschepping in Nederland één van de voornaamste *oorzaken* van de betalingsbalansmoeilijkheden zou wegnemen. Op dit punt gaat het in laatste instantie om iets heel anders dan bankcredieten; nl. om de vraag of in Nederland bij ongunstiger ruilvoet met het buitenland, minder buitenlandse hulp en een groter aanwending van arbeidskrachten en goederen voor militaire doeleinden, toch hetzelfde consumptie- en investeringsniveau kan worden gehandhaafd. De toeneming van de geldomloop wordt hierbij slechts het karakter van voorwaarde of middel. Bij deze toeneming spelen overigens, naast het bankcrediet, ook andere grootheden een rol, bijv. de omloopsnelheid van het geld.

In de tweede plaats kan worden geconstateerd, dat de expansie van het bankcrediet gedurende laatste halfjaar in belangrijke mate heeft gediend voor het financieren van import. Voor zover het hierbij alleen om prijsstijging ging, komen wij tot de vorige opmerking terug. Voor een groot deel betrof het hier echter ook een hoeveelheidsstijging, m.a.w. voorraadvorming. Het besteden van deviezen voor deze doeleinden mag o.i. niet al te tragisch worden opgevat; aankoop nu voorkomt aankoop later, en heeft zelfs belangrijke voordelen bij een voortdurende prijsstijging. Dat er met behulp van crediet voorraden zijn vergroot, heeft in dit geval niet alleen de importeurs, maar ook de Nederlandse deviezenpositie voordelen verschafte en in zoverre dit oorzaak was van een vermindering van de deviezenvoorraad zal dit door een geringer toekomstig deviezenverbruik worden gecompenseerd.

Een derde punt is, dat het kwestieus moet worden geacht, of een discontopolitiek, die effectief is in de zin, dat de banken in de noodzaak komen te verkeren een beroep op de circulatiebank te doen, ook effectief is in die zin, dat daardoor via een stijging van de credietprijs het opnemen van credieten sterk zal worden bemoeilijkt.

Zelfs indien de banken hun crediettarieven zouden verhogen in evenredigheid met de kosten, die worden meegebracht door het doen van beroep op de circulatiebank nadat hun marges zijn uitgeput, is het weinig waarschijnlijk, dat de dan ontstaande credietprijzen voldoende hoog zouden zijn om importeurs te weerhouden crediet voor voorraadfinanciering op te nemen, indien zij prijsstijgingen van ettelijke tientallen procenten verwachten. Slechts een zeer drastische verhoging van de tarieven van De Nederlandsche Bank zou in dit opzicht effect kunnen sorteren. (Het laatste zou overigens waarschijnlijk niet zonder gevolgen blijven voor de rentestand op de Nederlandse geldmarkt.)

De Nederlandsche Bank koestert echter de hoop, dat

haar discontopolitiek nog op een andere wijze dan via de rentevoet effectief zal zijn. In het verleden is nl. te constateren geweest, dat er bij de banken tegenzin bestond om een beroep op de centrale bank te doen. In de toekomst zou dit aanleiding kunnen zijn, dat de banken hun credietverleningen beperkten, al ware de te bedingen credietprijs aantrekkelijk.

Het is moeilijk te beoordelen, of deze tegenzin ook in de toekomst zal blijven bestaan. De kans lijkt niet uitgesloten, dat, wanneer het doen van een beroep op de circulatiebank over de gehele linie van het bankwezen als het ware door de omstandigheden zou worden opgedrongen, de hier bedoelde traditie, voor zover zij nog bestaat, geen lang leven meer beschoren zou zijn. In dit geval zou de discontopolitiek dus ook langs deze tweede, indirecte, weg niet effectief zijn.

Tenslotte zij hier nog een opmerking gemaakt over de vraag, welke gedeelte van de kredietverlening aan het bedrijfsleven door de nieuwe maatregelen van De Nederlandsche Bank wordt bestreken.

De gedachten gaan hierbij onmiddellijk uit naar de institutionele beleggers, die niet alleen op grote schaal leningen aan het bedrijfsleven met lange of middellange looptijd verstrekken, doch tegenwoordig zelfs wel kortlopend crediet aan ondernemingen geven.

Is er hier, vooral ook met het oog op de voortdurende groei van deze groep niet een „missing link” in de kredietbeperking? Op het eerste gezicht is het laatste niet het geval. De zich bij de institutionele beleggers accumulerende middelen betreffen immers besparingen, overdracht dus van reeds bestaand geld, en kredietverstrekking betekent derhalve anders dan bij banken, geen creatie van nieuw geld. Richt men echter het oog op reeds bestaand beleggingen dezer instellingen, dan blijkt het verschil met de banken veel minder groot te zijn dan aanvankelijk het geval schijnt.

Voor zover institutionele beleggers over schatkistpapier beschikken, dat zij, wanneer het vervalt, niet verlengen, vindt evenzeer geldcreatie plaats, als wanneer banken dergelijk papier laten aflopen. Belangrijker echter is, dat in hun portefeuilles grote bedragen aan onderhandse overheidsleningen aan lagere publiekrechtelijke lichamen voorkomen, vaak met relatief korte resterende looptijden. Niet verlengen hiervan — en momenteel bestaat er weinig strekking om aan publiekrechtelijke lichamen geld te verstrekken — zou er toe leiden, dat deze lichamen terug moeten vallen op de Staat, in welk geval dezelfde situatie zou ontstaan als bij niet verlengen van vervallend schatkistpapier. De mogelijkheid, dat, indien de institutionele beleggers hun credieten sterk uitzetten, dit indirect evenzeer inflatoire financiering zou betekenen, mag derhalve geenszins worden uitgesloten.

Wel moet hierbij worden opgemerkt, dat de centrale bank, welke haar bemoeiingen slechts tot het bankwezen uitstrekt, op dit gebied generlei zeggenschap heeft, zodat het niet mogelijk was op dit punt in de thans aangekondigde kredietregeling voorzieningen op te nemen.

De conclusie uit het bovenstaande moet luiden, dat De Nederlandsche Bank gedaan heeft wat er op haar weg lag, doch dat de effectiviteit der getroffen maatregelen moet worden betwijfeld. De regeling bestrijkt slechts een gedeelte van het terrein der credietverlening en zelfs voor dit deel mag o.i., wat de inflatiebestrijding betreft, niet op groot succes worden gehoopt.

Op grond van hetgeen boven over het karakter van de huidige betalingsbalansontwikkeling werd opgemerkt moet deze te vrezen ineffektiviteit echter naar onze mening niet al te tragisch worden opgevat, voor zover het de vorming van extra goederenvoorraden betreft, en voor het overige als een verschijnsel van secundaire betekenis bij de inflatiebestrijding worden beschouwd.

Rotterdam.

Drs J. C. BREZET.

DE POSITIE VAN DE NEDERLANDSE TRAWLVISSERIJ.

Onlangs werd in een artikel in „The Economist”¹⁾ de positie van de Britse trawlvisserij besproken. Enkele conclusies waarin luidant: „water the fish are hard to catch, while the distant water fish are hard to sell” en „Britain builds the grandest ships, to catch the poorest fish”.

Voor de in deze enkele zinnen kernachtig aangeduide problemen, welke de Britse visserij beheersen, worden de Nederlandse visproducenten en wel speciaal die in de trawlvisserij, eveneens gesteld.

Ook de Nederlandse bevolking geeft de voorkeur aan Noordzeevis (nearwater fish) van goede kwaliteit — welke in velerlei variatie (rond- en platvis) te verkrijgen is —, boven de, door lange reizen in kwaliteit verminderde, grove rondvis van de „verre visserij” (IJsland, Barentszee, etc.), welke bovendien van eenzijdige samenstelling is, namelijk practisch alleen bestaat uit kabeljauw, schelvis en koolvis.

Echter kunnen de producenten in de vraag naar „Noordzee” bodemvis niet voldoende voorzien, daar in verband met de overbevissing de „visdichtheid” in de Noordzee te gering is geworden om met de moderne grote trawlers op rendabele wijze de visserij op bodemvis in dit visgebied te kunnen uitoefenen.

En juist om het aanbod van vis te kunnen vergroten, hebben de Nederlandse trawlrederijen deze grote schepen aangeschaft, daar deze volgens de gangbare mening het meest geschikt zijn om de visserij in de Noordelijke wateren uit te oefenen.

Het probleem, dat de trawlvisserij in het algemeen niet in voldoende mate die bodemvis aanvoert, welke de consument vraagt, is in ons land echter nog niet zo toegespitst als in Groot-Brittannië.

In dit land is de visproductie meer eenzijdig gericht op de aanvoer van verse zeevis uit de Noordelijke visgebieden. Bedroeg in 1913 de Britse aanvoer van bodemvis 47 pCt en die van haring 50 pCt van het totaal, in 1938 was de verhouding 26 pCt haring en 72 pCt bodemvis. Na de oorlog 1940/1945 is de aanvoerverhouding waarschijnlijk nog verder ten nadele van de haring gewijzigd.

De huidige crisis in de Britse visserij, als gevolg van de overproductie aan bodemvis door de „verre visserij”, is trouwens niet de eerste van die aard. Ook in 1937/38 moest 20 pCt der schepen (naar vangstcapaciteit) vnl. in Grimsby en Hull worden opgelegd, omdat men de grove rondvis uit de Noordelijke zeeën niet kwijt kon. De prijzen van deze vis lagen in die periode op hetzelfde niveau als in 1913, terwijl de kosten verdubbeld waren. In tegenstelling hiermede staat het feit, dat de in Groot-Brittannië geïmporteerde vis van goede kwaliteit (o.a. platvis) steeds gaarne door de consument werd opgenomen.

In ons land ligt de verhouding tussen de aanvoer van haring en bodemvis geheel anders, waardoor de trawlvisserij met grote schepen een minder grote rol speelt dan in Groot-Brittannië.

Gemiddeld bedroeg in ons land de haringaanvoer in de periode 1930/38 ca 92 mln kg per jaar en in de periode 1947/49 ca 127 mln kg; daarentegen bedroeg de aanvoer van bodemvis (inclusief makreel) zowel vóór als na de oorlog ca 40 mln kg.

De vraag doet zich nu voor welk aandeel de trawlvisserij, en wel in het bijzonder voor zover uitgeoefend door de grote stoom- en motortrawlers van IJmuiden, in de genoemde aanvoer van bodemvis en haring heeft en ook in de toekomst kan hebben.

Hiervoor dient men na te gaan in welke vorm en door welke schepstypen de genoemde vissoorten aan land worden gebracht.

De haringproductie kan men onderscheiden in:

¹⁾ „The Economist” van 3 Juni 1950.

1. Aanvoer van gezouten haring.

Deze heeft plaats door stoom- en motorloggers uit Scheveningen, Katwijk en Vlaardingen, welke van eind Mei tot begin Januari de haringdrijfnetvisserij uitoefenen. Een gedeelte van deze loggers vist gedurende de zomermaanden afwisselend met het drijfnet of de haringtrawl.

Stoom- en motortrawlers, welke van half Juli tot half October de haringtrawlvissers uitoefenen, kunnen slechts incidenteel gezouten haring aanbrengen, aangezien deze schepen zich door hun inrichting en de grootte der bemanning in het algemeen minder goed lenen voor verwerking van de vangst tot gezouten haring.

De productie van gezouten haring bedroeg in de periode 1930/38 gemiddeld 67,7 mln kg per jaar, in het tijdvak 1947/49 gemiddeld 85,3 mln kg.

Gezien de vooruitzichten voor export en binnenlandse consumptie is de na-oorlogse productie waarschijnlijk te groot. Stelt men de behoefte op 75 mln kg gezouten haring²⁾ per jaar, dan zal de jaaraanvoer met 10 mln kg moeten worden verminderd. Gezien de productiecapaciteit der loggers mag worden verwacht, dat de verminderde aanvoer van gezouten haring een verhoogde productie van verse haring ten gevolge zal hebben, welke eveneens ca 10 mln kg per jaar zal kunnen bedragen.

2. Aanvoer van verse haring.

In de periode 1930/38 bedroeg de gemiddelde jaarlijkse aanvoer van verse haring 24,8 mln kg; in de periode 1947/49 steeg de gemiddelde productie tot 42,1 mln kg.

Deze hoeveelheden worden aan land gebracht door:

- stoom- en motortrawlers, welke zoals hierboven reeds werd opgemerkt van Juli tot October de haringtrawlvissers uitoefenen. De gemiddelde jaarproductie van deze categorie schepen in de periode 1947/49 bedroeg ruim 21 mln kg;

- stoom- en motorloggers; deze beoefenen de visserij op verse haring zowel met de vleet (drijfnetten) als met de trawl. De gemiddelde jaarproductie van zgn. vleetharing (vsl) bedroeg in de na-oorlogse periode 8,3 mln kg, die van loggertrawlharing 4,7 mln kg. Rekening houdende met een vergroting van de aanvoer van verse haring door de loggers, welke te verwachten is zodra de aanvoer van gezouten haring van 85 tot 75 mln kg verminderd moet worden, kan men de productie van verse haring door deze schepen stellen op ca 15 mln kg;

- kotters en andere kleine trawlvaartuigen. Deze scheepjes vissen in de maanden rond de jaarwisseling voor de Zeeuwse en Belgische kust op de zgn. ijle haring. De vangst wordt vers aangevoerd; de gemiddelde jaarproductie na de oorlog bedraagt ca 7,8 mln kg.

Stelt men nu, gezien de bovengenoemde cijfers, de totale productie (en behoefte) op ca 43 mln kg, dan brengen dus de trawlers ca 50 pCt hiervan aan, de loggers ca 35 pCt en de kotters ca 15 pCt.

Naast de aanvoer van haring moet nog worden nagegaan op welke wijze de verse zeevis aan land wordt gebracht. Gemiddeld werd van deze visserijproducten in de periode 1930/38 ca 39 mln kg aangevoerd, bestaande uit ca 14,5 mln kg platvis (schol, tong, etc.), 20,4 mln kg rondvis (kabeljauw, schelvis, etc.) en 4,1 mln kg makreel.

In het tijdvak 1947/49 onderging bovengenoemde totale aanvoer slechts geringe wijzigingen; de hoeveelheid bedroeg gemiddeld 40,2 mln kg per jaar, waarvan 17,7 mln kg platvis, 17,8 mln kg rondvis en 4,7 mln kg makreel. Er zijn dus wel verschuivingen in de groepen verse zeevis waar te nemen; de verhouding platvis : rondvis wijzigde zich na de oorlog ten gunste van de platvis.

De verse zeevis wordt aangevoerd door:

- stoom- en motortrawlers, welke in hoofdzaak rondvis aanbrengen;

- motorloggers, -kotters en kustvaartuigen, welke zowel rondvis als platvis aanvoeren.

De trawlers voerden in de periode 1947/49 gemiddeld per jaar 16,5 mln kg rondvis + makreel aan, de onder b. genoemde categorie schepen 23,7 mln kg platvis en rondvis.

Van de door stoom- en motortrawlers aangevoerde vis was gemiddeld ca 1 mln kg getrawlen in de Noordelijke wateren.

Het voorgaande samenvattend zien we dus, dat de totale aanvoer van zeevis na de tweede wereldoorlog per jaar gemiddeld ca 167 mln kg bedroeg, waarvan ca 37,5 mln kg gevangen werd door de stoom- en motortrawlers.

De productie van deze groep schepen omvat dus 22 à 23 pCt van de totale aanvoer van zeevis.

Ondanks het betrekkelijk bescheiden aandeel, dat de trawlers momenteel hebben in de totale visserijproductie, raken de moeilijkheden, waarmede de trawlfrederijen te maken hebben, het gehele visserijbedrijf. Zoals boven werd aangetoond voeren zowel loggers en kotters als trawlers grotendeels dezelfde vissoorten aan. Vergroting van de productie door de ene groep zal ongetwijfeld een nadelige invloed hebben op de afzetmogelijkheden van de andere groep. Dit klemt te meer, wanneer men bedenkt, dat vergroting van de uitvoer onwaarschijnlijk is, terwijl een duurzaam verhoogde binnenlandse consumptie, tegen de concurrentie van andere voedingsmiddelen in, slechts bereikt kan worden door jarenlange voorlichting en propaganda, verbetering van distributie, etc.

Toch zullen de omstandigheden er toe dwingen enige wijzigingen in de samenstelling van de vissersvloot aan te brengen. Hierbij moet vooral worden genoemd de overbevissing van de Noordzee. De in 1946 te Londen opgestelde conventie met betrekking tot deze kwestie regelt alleen de maatswijdten van de netten waarmede gevist wordt en s'elt minimummaten vast voor verschillende vissoorten. Vis, die onder de maat blijft, mag niet worden aangevoerd. De conventie is nog niet door alle betrokken landen geratificeerd en daardoor nog niet tot uitvoering gekomen. Echter wordt nu reeds de behoefte gevoeld om tot verdergaande beperking van de Noordzeevisserij over te gaan.

Men kan dit bijv. doen, door voor ieder land een maximale vangstcapaciteit voor de visserij op Noordzeebodenvis vast te stellen. Een dergelijke regeling zal zeer veel controle-eisen, zodat de uitvoering op grote moeilijkheden zal stuiten.

Een andere mogelijkheid is: voor ieder, bij de Noordzeevisserij belanghebbend land, een contingent vast te stellen, dat per jaar uit dit visgebied mag worden aangevoerd. Deze hoeveelheden zijn te berekenen, aangezien is vastgesteld hoeveel bodenvis de Noordzee jaarlijks kan leveren, zonder dat de visstand blijvend wordt geschaad. Evenzo is uit de aanvoerstatistiek bekend, welke hoeveelheden bodenvis gemiddeld jaarlijks door de verschillende visserijlanden uit genoemde zee worden aangevoerd. Uit deze gegevens is door overleg te bepalen hoe groot het aandeel van ieder land mag zijn.

Een nadeel van een dergelijke overeenkomst zou zijn, dat, indien een bepaald land zijn aandeel bijvoorbeeld reeds in 10 maanden aanvoert, de schepen van dit land gedurende het resterende deel van het jaar moeten worden opgelegd.

Welke van de hierboven besproken beperkingsmaatregelen men ook wenst door te voeren, de overbevissing van de Noordzee zal onveranderlijk ten gevolge hebben, dat een aantal schepen andere visgronden moet opzoeken. Dit moge blijken uit de volgende berekening. Er is vastgesteld, dat de Noordzee jaarlijks maximaal 375 mln kg bodenvis kan leveren. Gemiddeld voert Nederland, zoals reeds eerder werd aangegeven, jaarlijks ca 35 mln kg aan (17,5 mln kg platvis en 17,5 mln kg rondvis),

²⁾ Zie: rede Minister Mansholt op de Visserijdag 1950.

waarvan 14 à 15 mln kg door stoom- en motortrawlers.

Stelt men nu als eerste mogelijkheid, dat het Nederlandse aandeel aan Noordzeebodemvis op 35 mln kg bepaald wordt, terwijl onze behoefte aan verse zeevis (bodemvis + makreel, geen verse haring) 48 mln kg bedraagt. Dan kan er dus uit de Noordzee ca 35 mln kg bodemvis + ca 4 mln kg makreel, tezamen ca 39 mln kg verse zeevis worden betrokken. Ruim gerekend moet er dan ca 10 mln kg verse zeevis uit andere vangstgebieden worden aangevoerd, waarvoor dan voornamelijk de Noordelijke visgronden, als de IJlandse wateren, Barendtszee, Noorse kustzee e.d. in aanmerking zullen komen.

Men kan voor deze visserij de grote IJmuidense trawlers inschakelen; zij zullen zich meer dan tot nu toe op genoemde visgebieden moeten richten en deels de Noordzee als vangstgebied voor bodemvis moeten verlaten. In de zamermaanden kunnen deze schepen in de Noordzee de haringtrawlvissers beoefenen.

Zoals reeds werd opgemerkt, kunnen in verband met de, door de overbevissing ontstane, geringe visdichtheid (voor bodemvis) de grote trawlers in de Noordzeevissers niet meer rendabel worden geëxploiteerd. Het op groter schaal inschakelen van deze schepen in de verre visserij zal, vooropgesteld, dat de rondvis van deze visgronden gereede aftrek vindt bij de consument, voor de trawler-rederijen een verbetering kunnen geven. Ten aanzien van deze rondvis moet worden opgemerkt, dat zij waarschijnlijk alleen in de vorm van gebakken filets of als zgn. „fish and chips” een goede afzet zal kunnen vinden. Het zal noodzakelijk zijn zowel ten aanzien van de verwerking als van de afzet van deze vis degelijke voorbereidingen te treffen, alvorens grotere aanvoeren te verwachten zijn.

Voor zover nu de grote trawlers als visserij-eenheden uit de Noordzee verdwijnen, zullen zij vervangen moeten worden door andere schepen, die het quantum Noordzeebodemvis, dat de trawlers aanvoerden (maximaal ca 15 mln kg), moeten overnemen.

Immers, de rond- en platvis afkomstig uit de Noordzee, is een kwaliteitsproduct, dat zowel door de binnenlandse consument als voor de export gaarne wordt opgenomen.

De rondvis uit de Noordelijke wateren zal waarschijnlijk nooit een groot exportartikel kunnen worden, daar landen als Groot-Brittannië en Duitsland deze vissoorten zelf in grote massa's produceren.

De Nederlandse visserij zal dus het toegewezen quantum Noordzeebodemvis volledig moeten benutten.

Het type schip, dat voor deze visserij gebruikt kan worden, is niet zonder meer vast te stellen. Wellicht is hiervoor een „middenslag” trawler het meest geschikt, zoals er nu verschillende in de IJmuiden trawlvloot worden gevonden. Helaas echter is het merendeel dezer schepen sterk verouderd en voor moderne exploitatie niet bruikbaar. Daarnaast is de moderne motorlogger een scheepstype, dat de laatste jaren een goede reputatie heeft verworven ten aanzien van zijn prestaties in de trawlvissers. De motorlogger is trouwens zowel voor de drijfnet- als voor de trawlvissers geschikt gebleken en biedt daardoor meer kansen voor een redelijke exploitatie.

Hoe het zij, of men motortrawlers van 400-500 à 600 pk of motorloggers met een machinevermogen van 240 pk en meer wenst te gebruiken voor de aanvoer van Noordzeevis, het is duidelijk, dat de grote trawlers met 600 pk en meer, minder geschikt zijn voor de Noordzeevissers. Men moet deze schepen in de „verre visserij” exploiteren en hun deel in de aanvoer van bodemvis laten ahangen van de omvang van het Nederlandse aandeel in de Noordzeebodemvis.

Bedraagt dit quantum 35 mln kg, dan is er behoefte aan ca 10 mln kg bodemvis uit de Noordelijke wateren. Zou de hoeveelheid uit de Noordzee op 30 mln kg worden gesteld, dan moet er ca 15 mln kg bodemvis van IJland en elders worden aangevoerd. Ook deze hoeveelheid kan door de bestaande vloot van grote trawlers worden aan-

gebracht. Eerst indien de door Nederlandse schepen aan te voeren hoeveelheid Noordzeebodemvis kleiner zou zijn dan 30 mln kg of indien de behoefte zou stijgen, zou uitbreiding van het aantal grote trawlers in overweging kunnen worden genomen.

Het bovenstaande leidt tot de conclusie, dat de overbevissing van de Noordzee en de daaruit voortvloeiende gevolgen het noodzakelijk maken de verre visserij op groter schaal te gaan beoefenen. Dit brengt echter niet in de eerste plaats met zich een uitbreiding van het aantal grote trawlers, maar wel modernisering en aanvulling van de schepen tussen 250 en 500/600 pk machinevermogen.

Samenvatting.

De resultaten, welke in Groot-Brittannië door de trawler-rederijen zijn verkregen met de exploitatie van grote trawlers zijn de visserij in ver afgelegen gebieden voor de Nederlandse trawlvissers een waarschuwing in.

De verbruiker van vis vraagt in de eerste plaats naar een product van goede kwaliteit (al of niet verwerkt) in verscheidene variëties, d.w.z. naar Noordzeevis. De verre visserij levert slechts enkele soorten grove rondvis van vaak mindere kwaliteit.

Men moet derhalve de productie van de verre visserij, in verband met de beperkte mogelijkheden van de Noordzeevissers, zien als een noodzakelijke aanvulling van de behoefte aan vis en niet de Noordzeevissers als een aanvulling van de verre visserij.

's-Gravenhage.

C. KUYPER.

OVERGEDRAGEN 'DUITSE HANDELSMERKEN MISLEIDEN HET PUBLIEK.

Onafhankelijk van hetgeen door de geallieerden bij het vredesverdrag met West-Duitsland t.a.v. de Duitse merken zal worden beslist, zal onder ogen dienen te worden gezien, welke houding moet worden aangenomen t.a.v. de voormalige Duitse merken, welke intussen reeds door een geallieerde regering aan derden zijn overgedragen. In het voorstel, o.a. van de Internationale Kamer van Koophandel, wordt, onverschillig welke regeling er voor de merken, waarover nog niet beschikt is, zal worden toegepast, zonder meer aangenomen, dat de derden, die een voormalig Duits merk van een geallieerde regering hebben kunnen verwerven, dit merk nu ook zullen kunnen behouden. Zo zeer schijnt deze gedraglijn als een axioma te worden beschouwd, dat zelfs de Duitse belanghebbenden, die ter verdediging van hun merkenbezit uiteraard elk argument te baat nemen, in dit opzicht menen tegenover een reeds voldongen feit te staan.

Niettemin mag men straks, in het vredesverdrag, door het vasthouden aan de onvervreemdbaarheid van het nu eenmaal te goeder trouw verworven merk, daarom echter niet tevens in strijd komen met de innerlijke waarde van het betreffende merk, en daardoor tevens de principiële fout begaan van afbreuk doen aan de ideële waarde van het merk in het algemeen, resp. aan de bescherming, welke het internationale merkenrecht verleent.

De functie van het merk is zowel, voor de producent-eigenaar, een recht, nl. dat uitsluitend zijn product van het merk mag worden voorzien, als, voor het publiek, de waarborg betreffende herkomst en kwaliteit van dat product. Het merk is dus met name geen voorwerp, geen product, doch slechts een middel om een bepaald artikel zowel te beschermen (naar de zijde van de producent), als te kenmerken en dus te garanderen (naar de zijde van het publiek).

Dienovereenkomstig vindt men in de Conventie van

Parijs (1883), resp. in de latere aanvullingen te Brussel (1900), Washington (1911), den Haag (1925) en Londen (1934) zowel de bepaling (art. 10bis), welke ten doel heeft de producent t.a.v. zijn merk in de aangesloten landen dezelfde bescherming te verlenen als de eigen onderdanen genieten, als ook de bepaling (art. 10bis III-1), dat elke handeling verboden is, welke, hoe dan ook, een verwisseling met de producten van welke concurrent, ten gevolge kan hebben, terwijl de bepaling (art. 6bis), dat geen staat een merk mag laten inschrijven, dat door zijn overeenkomst met een ander merk verwarring zou stichten, hetzelfde doel, nl. bescherming van het publiek, nastreeft.

Had de Conventie oorspronkelijk (1883) slechts tot doel de producent te beschermen, later heeft men, ongetwijfeld onder de indruk van het op de voorgrond komen en het steeds meer aan belangrijkheid winnen van de andere functie van het merk, nl. die van de bescherming van het publiek, in art. 6bis resp. art. 10bis bepalingen opgenomen, waaronder ook deze bescherming valt.

Doch ook op lager niveau dan dat van het internationale recht, nl. het eigen nationale, wordt het publiek beschermd en wel door de bepaling, dat het merk slechts met de fabriek of handelsinrichting, tot onderscheiding van welke waren het merk bestemd is, kan overgaan. Het feit, dat met dit voorschrift de hand wordt gelicht door het merk in de registers door te halen, doet daaraan niets af. Uit deze bepaling blijkt, dat in vele landen ook de nationale wetgever de gebondenheid van het merk aan het bedrijf ter wille van de bescherming van het publiek heeft gewild. Maar ook in die landen, waarin zulk een bepaling ontbreekt, wordt niettemin de garantiefunctie van het merk erkend in zoverre overdracht van het merk niet tot misleiding van het publiek mag voeren.

De onderwerpelijke Conventie is ten gevolge van de oorlog en de nasleep daarvan, voor zover zulks Duitsland betreft, opgeschort, althans momenteel nog buiten werking. De Herstelconferentie van Parijs (Januari 1946) heeft deze toestand, in zoverre de inbeslagneming van Duitse merken (i.v.m. de ruime uitlegging van „avoirs” resp. „assets”) werd bevolen, onderstreept. Daarbij heeft men echter over het hoofd gezien, dat het merk een tweezijdig karakter draagt, en heeft men, toen men de bescherming van de Duitse producent terzijde heeft gesteld, op hetzelfde ogenblik het publiek van dezelfde maatregel de dupe laten worden; ten gevolge immers van het vogelvrij verklaren van het Duitse merk heeft men de beide functies van het merk tegelijk teniet gedaan.

Aangezien het merk naar zijn functies nu eenmaal niet valt te scheiden, had men, uit eerbied voor de, de bescherming van het publiek betreffende, functie, de bedoelde bepaling niet mogen maken. Niet voor niets is immers de uitbreiding van art. 6/10bis opgenomen, waardoor ook deze zijde van het merk in het internationale merkenrecht werd erkend. Het is inderdaad een feit, dat de grote massa der kopers er op vertrouwt, dat het artikel, hetwelk hun onder een sedert jaren bekende naam, welke daardoor tevens inhoud heeft, wordt aangeboden, ook dezelfde voortreffelijke eigenschappen blijft behouden, waarom het gekocht werd. In de periode van 1941 af ziet men, dat deze functie van het merk bijzonder werd onderstreept, dit gedeeltelijk door het gemis van bepaalde uit Duitsland afkomstige artikelen, gedeeltelijk door de verwarring en misleiding ten gevolge van het vogelvrij zijn der Duitse merken. In het bijzonder wordt de zieke, die geneezing zoekt en het geneesmiddel koopt, hetwelk hem, onder een bepaald merk, als zelfde bekend is, teleurgesteld, wanneer hem onder dezelfde naam een product van een andere firma wordt voorgezet.

Men zal wellicht de opmerking maken, dat, indien al in Nederland een merk werd overgedragen, zulks nimmer op lichtvaardige wijze is geschied. In tal van andere landen is dat echter wel gebeurd. In menig land worden thans medicijnen met Duitse merken verkocht, welke niet op

het niveau van de Duitse staan en niet op de garantie van een jarenlange ervaring in laboratorium en kliniek kunnen bogen. Uit het chemisch onderzoek, dat op medicijnen met bekende Duitse merken uit verschillende landen werd toegepast, blijkt, dat de aangeboden artikelen bij lange na niet op de Duitse standaardkwaliteit kunnen bogen. Men kan derhalve, om nog even op het gebied der pharmaceutica te blijven, zonder overdrijving van een chaarop het gebied van Bayer-, Merck-, Schering- enz. -preparaten spreken. Maar ook bij minder in het leven ingrijpende, niettemin belangrijke, andere producten dan medicijnen, bijv. bij werktuigen, is teleurstelling bij de koper, als gevolg van misleiding, het resultaat, om nog te zwijgen over reeksen van minder belangrijke producten als cosmetica, waarbij niettemin de koper zich in zijn opzet, een product van bepaalde herkomst en kwaliteit te kopen, meestal evenzeer bedrogen zal gevoelen. Zelfs al biedt de standing van de nieuwe eigenaar-producent een waarborg voor een goede, de oude evenarende, kwaliteit, zelfs al ligt er ook aan het product van de nieuwe eigenaar een jarenlange proeftijd ten grondslag, niettemin blijft ook dan een misleiding van het publiek plaatsvindend, dat nu eenmaal zijn geld slechts aan een bepaald product van een bepaalde producent wenst te besteden¹⁾.

Het lijkt geen twijfel, dat bij het komende vredesverdrag ook de Conventie van Parijs wederom vol in werking zal treden, deze Conventie, ten aanzien waarvan zo juist is vastgesteld, dat met de opschorting van haar werking bedoeld werd slechts de Duitse producenten te treffen, doch dat in werkelijkheid bovendien, door het daardoor tevens vogelvrij verklaren van de Duitse merken, misleiding van de verbruikers het gevolg is geweest, resp. nog is. Het sprekt vanzelf, dat bij het vredesverdrag ook de Conventie in haar werking volledig zal worden hersteld. Doch — zelfs onafhankelijk hiervan — zal ook moeten worden gedacht aan het herstel van de functie van het merk t.a.v. de bescherming van het publiek, resp. aan het doen ophouden van de thans door de fout van het verleden geschapen toestand. Immers, deze misleiding heeft ook nu nog steeds plaats daar, waar een merk werd overgedragen, zelfs als zulks aan een volkomen capabele producent geschiedde en zou steeds blijven plaatsvinden, indien daartegen niet op andere wijze zou worden gewaakt. Op deze regel is slechts één (schijnbare) uitzondering, nl. indien zich in het buitenland een volledig producerend, met de recepten, resp. werkwijzen geoutilleerd, nevenbedrijf van het Duitse moederbedrijf bevond. Behalve in geval van toepasselijkheid van deze (schijnbare) uitzondering dienen — zoals reeds in mijn opstel in „E.S.B.” van 7 Juni 1950 aangehouden²⁾ — de merken, waarover nog niet werd beschikt, te worden teruggegeven, doch bovendien (en dat is de quintessence van de strekking van dit artikel) dienen de merken, waarover intussen reeds werd beschikt en ten aanzien waarvan derhalve het publiek werd en nog steeds wordt misleid, voor de toekomst van een toevoeging te worden voorzien, opdat er onder deze periode een streep worde gezet. Met de toevoeging aan het nu eenmaal door de derde verworven merk, dat het artikel niet identiek is met het artikel van Duits fabrikaat onder hetzelfde merk, schijnt ons aan deze noodzaak volkomen te zullen zijn voldaan.

In de Verenigde Staten ziet men van de bedoelde gedachtengang en de daaruit voortvloeiende regeling voor-

¹⁾ Het is ter vermijding van verwarring en, daardoor, ter vermijding van bedrog van het publiek, dat zelfs de niet van jalouzie vrij te pleiten Britse „Trade Mark Protection Society” de maatregel van het bevriezen aanbeveelt; zie mijn opstel: „Een bedenkelijk voorstel inzake Duitse merken” in „E.S.B.” no 1743, van 4 October 1950. Dit standpunt heeft deze Society in een brief aan het Markenverband E.V. te Wiesbaden uiteengezet en werd door deze Duitse vereniging in haar maandblad gepubliceerd. De Society maakt er nu, na mijn uiteenzetting van de betekenis van haar voorstel, het Markenverband E.V. opmerkzaam op, dat zij met haar schrijven niet bedoeld heeft haar standpunt ter openbare discussie te stellen.

²⁾ „Behandeling van Duitse merken bij het toekomstige vredesverdrag” in „E.S.B.” van 7 Juni 1950, no 1726. blz. 451 e.v.

beelden in de praktijk. Inbeslagneming van de Duitse merken en incidentele overdracht daarvan vond reeds in de eerste wereldoorlog in die Staat plaats, aangezien ook de Verenigde Staten een ruime opvatting t.a.v. het begrip vijandelijk vermogen huldigen. Doch reeds uit de periode daarna dateren rechterlijke vonnissen, waarbij Amerikaanse verwervers van — casu quo — de merken 4711, Pyramide en Apollinaris er toe veroordeeld werden bij het merk aan te geven, dat de inhoud met het originele Duitse product niet identiek was. Deze merken waren gedurende de eerste wereldoorlog in de Verenigde Staten in beslag genomen en verkocht. Toen daarna de Duitse eigenaren hun product weer daarheen exporteerden, trachtten de Amerikaanse (nieuwe) eigenaren dit te verhinderen. Deze actie werd door hen echter verloren, daar, aldus het vonnis — de Amerikanen weliswaar het merk met de Amerikaanse filiaalbedrijven hadden verworven, echter zonder de originele recepten, zodat de Duitse producten — aldus het vonnis — niet met de Duitse identiek konden zijn. Doch de merken waren en bleven nu eenmaal verkocht. Vandaar de bepaling in het vonnis, bij gebruik van het merk, daaraan de mededeling toe te voegen: „niet samengesteld volgens het van (zo bijv. in het geval 4711) 1792-1917 gebruikte geheime recept”.

In de tweede wereldoorlog blijkt voor de „Alien Property Custodian” in de Verenigde Staten het criterium voor de mogelijkheid van overdracht van een Duits merk niet te zijn, dat het merk Duits was of dat een Amerikaanse verwerver waarschijnlijk wel in staat zou zijn een even goed product te leveren, doch of door de overdracht het publiek bedrogen zou worden of niet. In het jaarverslag over 1944 geeft deze Amerikaanse instantie te kennen, dat zij het in strijd met het openbaar belang acht om aan een producent (in de Verenigde Staten) het gebruik van een Duits merk toe te staan, aangezien hij niet in staat is precies hetzelfde product te leveren, waaraan dat merk verbonden is. In het jaarverslag 1948 van dezelfde instantie wordt bericht, dat het merk Odol met de goodwill kon worden verkocht aan de „Odol Chemical Corporation of Chicago”, op grond van het feit, dat deze maatschappij reeds eerder het merk en het recept in licentie verkregen had, zodat „de overdracht van het merk, bij de wisseling van eigenaar, geen invloed op de kwaliteit van het product kon hebben”. In het verslag 1949 wordt de overdracht van het merk „Baker”, toebehorend aan een Solinger firma, vermeld, waarvan de overdracht kon plaatsvinden op grond van het feit, dat de verkrijgster te New York dit merk reeds twintig jaren in onherroepelijk licentie vóór de door haar te New York geproduceerde artikelen gebruikte.

Van de Amerikanen, die in de gevallen Ligner en Boker hebben beslist, zou men zelfs kunnen verwachten, dat zij zo principieel zouden kunnen handelen, dat zij de Duitse merken alle zouden teruggeven, onverschillig of deze intussen aan derden zijn verkocht of niet, behalve dan, indien een buitenlands bedrijf reeds vóór de oorlog het Duitse product op grond van de originele recepten, krachtens licentie of hoe dan ook, produceerde. Doch met het voorschrift van de evenbedoelde aanwijzing bij het merk is de tweezijdige functie van het merk voor de toekomst reeds evenzeer voldoende erkend en daaraan recht wederig. Deze handelwijze zou — dit terzijde — een volledig complement zijn van de in mijn opstel in „E.S.B.” van 7 Juni 1950 voorgestelde regeling voor de teruggave met twee uitzonderingen.

In de gevallen, waarin op deze wijze de Duitse producent-exporteur legenvoor een benbedoelde toevoeging bij diezelfde merk te voegen, zou het zelfs voor de eerste aanbeveling verdienen — dus geheel vrijwillig en ter oriëntering van het publiek — ook van zijn kant het merk aan te vullen met de mededeling, dat het product inderdaad op dit merk reeds heeft.

Scheveningen.

Dr. C. SCHOUTEN.

AANTEKENINGEN.

DE CREDIETRESTRICTIE.

In de rubriek „Officiële Mededelingen” van de Prijs-courant van de Vereniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, d.d. 6 December 1950 is door de Hoofdgroep Banken de nieuwe regeling van de restrictie der bankcredieten gepubliceerd.

Deze restrictie heeft de vorm van een aantal „Algemene Vergunningen”, genummerd 40 A, B, C, D en E. Technisch is n.l. in Nederland sinds de bevrijding nog steeds — op grond van art. 19 van de Beschikking Deblottering 1945 — het verrichten van overschrijvingen of uitbetalingen, waarmede credietverlening of het beschikken over openstaand crediet gepaard gaat, verboden (ook al hebben deze overschrijvingen etc. op zichzelf niets met geblokkeerd geld te maken). De Minister van Financiën, of namens deze De Nederlandse Bank, mag franchiëren, de beschikking van dit verbod echter ontheffingen verlenen. In de toekomst zal deze bevoegdheid van Minister en Nederlandsche Bank worden uitgeoefend op grond van de Wet toezicht credietwezen, die zich thans nog in voorbereiding bevindt.

Op grond van de haar toegekende bevoegdheden heeft De Nederlandsche Bank in 1945 bepaald, dat voor elk door een credietinstelling te verlenen crediet van meer dan f 50.000 bij haar een afzonderlijke vergunning moet worden aangevraagd. Hetzelfde geldt voor credieten voor bepaalde doeleinden, waaronder bijv. investeringscredieten en credieten ter financiering van afbetaling. Voor de overige credieten was geen aparte vergunning nodig; daarvoor werd in de terminologie van De Nederlandsche Bank aan de credietinstellingen een „Algemene Vergunning” verleend, genummerd: No. 40.

Deze verdeling, genummerd, van twee belangrijke categorieën credietinstellingen, n.l. de leden van de Bedrijfsgroep Handelsbanken en Landbouwcredietbanken beëindigd. Voor de commissonnairs in effecten (de leden van de Vereniging voor den Effectenhandel) en voor de spaarbanken (de leden van de Bedrijfsgroep Algemeene Spaarbanken) blijft de oude regeling van algemene vergunning No. 40 van kracht.

De nieuwe algemene vergunningen 40 A-E hebben alle vijf de vorm, dat het verrichten van overschrijvingen of uitbetalingen, waarmede credietverlening of het beschikken over openstaand crediet gepaard gaat, voortaan zonder speciale aanvraag algemeen goedgekeurd is, mits door de credietverlenende instellingen aan bepaalde eisen betreffende de balanscijfers wordt voldaan.

Deze eisen zijn verschillend voor banken, welke geregeld maandstaten in voorgeschreven vorm bij De Nederlandsche Bank indienen (40 A), banken die dat niet doen (40 B), de beide Centrales der Boerenleenbanken (40 C), bij een der Centrales aangesloten hoerenleenbanken (40 D) en niet bij een der Centrales aangesloten boerenleenbanken (40 E).

Hieronder volgt thans een overzicht dezer balanseisen:

A. Banken, welke maandstaten inzenden.

De algemene vergunning wordt door deze banken automatisch verkregen als zij voldoen aan de voorwaarde, dat hun uitkasmiddelen en daarnaast nog aan één der vier volgende alternatieve voorwaarden:

- het bedrag der „dekkingsmiddelen” is niet lager dan 90 pCt van het gemiddelde der dekkingsmiddelen op 30 Juni en 31 December 1949 + (resp. —) $\frac{2}{3}$ van het bedrag, waarmede de creditgelden zijn gestegen (resp. gedaald) boven het (resp. beneden het) gemiddelde van de creditgelden per 30 Juni 1949 en 31 December 1949;
- de debetsaldi zijn niet hoger dan 105 pCt van hun stand per 30 September 1950;
- een tekstort aan dekkingsmiddelen volgens berekening a. bestaat en de bank heeft voor

eenzelfde bedrag een voorschot in rekening courant bij De Nederlandsche Bank opgenomen of haar een conveniërend papier in disconto gegeven;

- d. als onder c. in geval van een teveel aan debetsaldi volgens berekening b.

Hierbij wordt onder dekkingsmiddelen verstaan kasgeld, tegoed bij De Nederlandsche Bank, kassiers en giro-instellingen, daggeldleningen, Nederlands schatkistpapier, ander overheidspapier, bankiers (nostro-), echter met aftrek van de bedragen onder c. en d. genoemd.

Debetsaldi zijn wissels, voorschotten tegen effecten, debiteuren, deelnemingen (behalve aandelen) en overzeese kantoren.

De belangrijkste eis is die onder a. genoemd. Banken, die, als zij op dit punt de grens hebben bereikt, nog verdere credieten willen geven, kunnen dit doen door debet-staan bij De Nederlandsche Bank of verdisconteren, in welk geval zij onder c. of d. vallen. Eis b. is van belang voor die banken, die in de eerste 9 maanden van 1950 reeds zoveel crediet verleenden, dat zij niet meer aan eis a. voldoen.

Banken, die aan bovenstaande eisen niet voldoen, moeten bijzondere vergunning aanvragen voor credietverlening.

B. Banken, die geen maandstaten inzenden.

Deze hebben een algemene vergunning tot het verstrekken van credieten van maximaal f 2.000 per credietnemer, of waardoor de debetstand van een credietnemer niet stijgt boven die op 1 Januari 1950.

C. Centrales der boerenleenbanken.

Deze genieten, evenals de banken die maandstaten inleveren, een algemene vergunning tot het verstrekken van alle credieten op dezelfde voorwaarden, met uitzondering van de minimum-voorwaarde van 40 pCt dekkingsmiddelen voor credietgelden, welke voor hen niet geldt.

D. Aangesloten boerenleenbanken.

Hier zijn voor de algemene vergunning geen dekkings-eisen gesteld. Er zijn vier alternatieve voorwaarden, nl.:

- debetsaldi niet groter dan 10 pCt van creditsaldi;
- debetsaldi niet groter dan 105 pCt van hun stand op 30 September 1950;
- debetsaldi niet groter dan hun stand op 30 September 1950 + $\frac{1}{3}$ van hun stijging sinds die datum;
- bij een tekort ad a., b. of c. debet-staan bij hun Centrale, die op haar beurt weer rekening courant crediet opneemt of papier in disconto geeft bij De Nederlandsche Bank.

E. Niet-aangesloten boerenleenbanken.

Als bij aangesloten boerenleenbanken, maar met dit verschil, dat d. vervangen wordt door rechtstreeks rekening courant crediet of verdisconteren bij De Nederlandsche Bank.

De regelingen ad C, D en E gelden slechts indien maandstaten worden ingediend; zo niet, dan moet men voor credietverlening bijzondere vergunning aanvragen.

Vervallen is de tot dusverre geldende voorwaarde, dat debiteuren bij credietverlening moeten verklaren niet te beschikken over ter beurze verhandelbare effecten (de zgn. effectenverklaring).

Het verstrekken van crediet voor aankoop van effecten blijft echter verboden.

De nieuwe regeling zal 1 Januari 1951 in werking treden.

Rotterdam.

Drs J. C. BREZET.

DE ECONOMISCHE TOESTAND IN KOREA.

De 38ste breedtegraad, die oorspronkelijk slechts als demarcatielijn tussen de bezettingszones bedoeld was en zich later tot een echte politieke grens ontwikkelde, verdeelt Korea in een noordelijk en een zuidelijk deel. Het zuidelijk deel is kleiner dan het noordelijk deel, nl. resp. 95.230 km² tegen 125.610 km², doch in 1940 woonde daar bijna $\frac{2}{3}$ van de gehele bevolking van Korea (24,3 mln zielen). Door de terugkeer na de jongste wereldoorlog van 2,5 mln Zuid-Koreanen, waarvan 1,1 mln uit Japan, en ten gevolge van het grote aantal vluchtelingen uit het Noorden (3 à 4 mln) bedraagt de bevolking van Zuid-Korea thans ongeveer 21 mln personen, aldus het „Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung” in zijn „Wochenbericht” van 1 December 1950.

In geheel Korea was in 1940 rond 75 pCt van de bevolking in de landbouw werkzaam. Dit percentage was in Zuid-Korea groter. De intensievere landbouw in Zuid-Korea gaat gepaard met een grote bevolkingsdichtheid (1944: Zuid 166 bewoners per km² en Noord 73 per km²; 1949: Zuid 215 per km²).

Het zwaartepunt van de graan- en rijstooft ligt in het Zuiden; andere producten hebben daar een secundaire functie. De kwestie van de grondverdeling is voor het Zuiden van groter belang dan voor het Noorden, waar het grootgrondbezit met een oppervlakte van 1 mln ha direct werd verdeeld en aan ongeveer 725.000 boeren en pachters in gebruik werd gegeven. In het Zuiden is men voorzichtiger te werk gegaan. Terwijl de pacht tot op hoogstens $\frac{1}{3}$ van de oogst werd beperkt, werd het zich in Japanse handen bevindende grootgrondbezit in 1948 aan de pachters verkocht. De naar Noordkoreaans voorbeeld in het Zuiden doorgevoerde grondverdeling moet nu evenals in Noord-Korea tegen de wil van de boerenbevolking teniet gedaan worden.

De intensieve landbouw in Zuid-Korea is afhankelijk van aanvoer van kunstmest. Gebrek aan stikstof gedurende de oorlog had tot een uitputting van de bodem en tot een achteruitgang in de opbrengst geleid. Daar de grote stikstoffabrieken in het noordelijk deel liggen, was ook na de oorlog van herstel van de bodem geen sprake. Daarbij kwam een achteruitgang van de bebouwde oppervlakte tot 67 pCt van het gemiddelde van 1940/44. Het gevolg was rijstschaarste. Pas in 1950 was de toestand in zoverre verbeterd, dat tegenover de levensmiddeleninvoer een, zij het geringe, rijstuitvoer naar Japan stond. In Noord-Korea is men er daarentegen naar verhouding snel in geslaagd, met behulp van de overvloedig ter beschikking zijnde kunstmest, de aanvankelijke voedsel-schaarste te overwinnen.

Noord-Korea.

In Noord-Korea bevindt zich het grootste deel van de industrie van het land. Dit gebied beschikt over goede kolen- en ijzerertslagen en over een grote rijkdom aan andere mineralen. Dit deel heeft zijn industrie te danken aan zijn kolen en aan zijn waterkrachtinstallaties, die tot de grootste en modernste van de wereld behoren en tot 1948 ook 60 à 70 pCt van de Zuid-Koreaanse stroombehoefte dekten. Hier liggen zeven cementfabrieken, kleiaardefabrieken, ijzer- en metaalindustrie en stikstoffabrieken. Volgens berichten zou de industriële productie in vergelijking met 1944 verviervoudigd zijn en de vooroorlogse stand bereiken hebben. Dit is niet onmogelijk, daar de Russen hier in tegenstelling tot in Mantsjoerije geen ontmantelingspolitiek hebben toegepast en talrijke geschoolde Russen van Koreaanse afkomst in sleutelposities zijn geplaatst.

Zuid-Korea.

Dit gebied heeft grotere moeilijkheden te overwinnen. Zijn op zichzelf reeds beperkte industriële productie — aan mineralen wordt alleen wolframerts, grafiet, zink en

goud in noemenswaardige hoeveelheden gevonden — heeft te kampen met gebrek aan geschoolde arbeidskrachten, een tekort aan stroom en aan kolen. De katoennijverheid heeft bovendien een tekort aan grondstoffen.

Vele moeilijkheden waarden door invoer uit de Verenigde Staten overwinnen. Daarenboven werd een plan voor de opbouw van de industrie opgesteld, dat de schadelijke gevolgen van de scheiding tussen Noord en Zuid moest overwinnen. Een cementfabriek, een olieraffinaderij en een vlakglasfabriek waren als gevolg daarvan in oprichting, terwijl met Amerikaanse hulp de vergroting van de kolenproductie, van de electriciteitsvoorziening en van de stikstofindustrie in voorbereiding was.

De economische moeilijkheden weerspiegelen zich ook in de handelsbalans. Vóór de oorlog was 80 pCt van de buitenlandse handel op Japan gericht. Na de oorlog oriënteerde het Noorden zich grotendeels op Sowjet Rusland, terwijl Zuid-Korea aanvankelijk hoofdzakelijk op de Verenigde Staten was aangewezen. De handel met Japan was zeer gering. De buitenlandse handel ligt bijna geheel in handen van de Staat.

De buitenlandse handel van Zuid-Korea.
(in \$ 1.000)

	1937 ¹⁾	1947	1948
Invoer, totaal	248.617	175.371	179.593
waarvan uit:			
Ver. Staten	6.136	139.573	126.927
Japan	211.726	20.844	22.766
Andere landen	30.755	14.954	29.900
Uitvoer, totaal	195.578	4.996	8.865
waarvan naar:			
Ver. Staten	425	2.076	2.057
Japan	164.807	2.528	6.500
Andere landen	30.346	392	308

¹⁾ Korea.

Teneinde een financiële crisis en inflatie te voorkomen werd in begin November 1950 een waardeherziening van de geldeenheid doorgevoerd. De huidige oorlog zal voor al de Koreaanse industrie ongetwijfeld grote schade toebrengen. Het is dan ook zeker, zo zegt het bovengenoemd „Wochenbericht”, dat, indien over kortere of langere tijd in dit gebied weer vrede zal zijn, opbouw zonder buitenlandse hulp tot de omgankelijkheden behoort.

INTERNATIONALE NOTITIES.

TOENEMING VAN DE INVOER IN DE VERENIGDE STATEN.

Voor de eerste maal sinds Juni 1937 overtrof in Augustus van dit jaar de import de export van de Verenigde Staten, deelt het Department of Commerce te Washington mede. Het exportsurplus van \$ 65 mln in Juli veranderde in een importsurplus van \$ 58 mln in Augustus.

Verandering van Juli op Augustus.

	Export	Import	Export-saldo
	(in mln dollars)		
Canada	— 5	— 3	— 2
Rest van Noord-Amerika	— 1	25	— 26
Zuid-Amerika	8	56	— 48
Europa	8	17	— 9
Azië	5	12	— 7
Australië en Oceanië	— 1	— 2	— 3
Afrika	— 6	5	— 11
Speciale goederen (vnl. militaire hulpverlening)	— 24	—	— 24
Totaal	— 14	110	— 124

De toename van de invoer uit Latijns-Amerika was wel de belangrijkste factor bij de verschuiving, die in de

buitenlandse handel van de Verenigde Staten van Juli op Augustus plaatsvond. Bijna de gehele vermeerdering van die invoer bestond uit importen uit Brazilië, Columbië, Cuba, Chili en Bolivia. De invoer van koffie nam met \$ 35 mln toe, van suiker met \$ 20 mln en van koper en tin met \$ 14 mln.

De import uit Azië, grotendeels bestaande uit rubber en tin uit Malakka en Indonesië, steeg met \$ 11 mln.

Bijna de helft van de toename der importen uit Europa kwam uit het Verenigd Koninkrijk, waarbij platina en whiskey de belangrijkste producten waren.

DE WEDEROPBOUW IN GRIEKENLAND.

Negen jaar lang heeft Griekenland onder oorlog en burgeroorlog geleden. Deze jaren hebben een zodanige schade en ontwijking teweeggebracht, dat de kleine en door de natuur stiefmoederlijk bedeelde land de buitengewoon zware taak, die de wederopbouw stelt, niet alleen kan vervullen. Andere landen, vooral Engeland en de Verenigde Staten, hebben hulp verleend, tot nu toe voor een bedrag van \$ 2 mrd; hiervan was \$ 700 mln echter nodig voor militaire doeleinden. Hoewel niet kan worden gezegd, dat de buitenlandse hulp weggegooid geld is geweest, valt niet te ontkennen, dat onkunde, protectie en corruptie meermalen tot verkeerde investeringen hebben geleid.

Griekenland heeft met zoveel structurele vraagstukken te kampen, dat het nog steeds in een strijd om het leven is gewikkeld en er nog niet aan kan denken om te trachten van een vaste basis uit het levensniveau van het Westen te bereiken. In de eerste plaats is er het vluchtelingen-vraagstuk. Verder heeft dit land een van de hoogste geboortecijfers. Ieder jaar groeit de bevolking met 80.000 zielen. De schade ten gevolge van de oorlog was zeer groot en wordt op bijna 1,5 mrd Zw.frs geschat. De geldeenheid heeft door verschillende devaluaties 99 pCt van zijn waarde verloren. Met de Marshall-hulp, die ongeveer 30 pCt van het nationaal inkomen bedraagt, is het geboortecijfer in het lopende jaar weer ongeveer op vooroorlogs niveau te brengen. Het nationaal inkomen per hoofd der bevolking zal echter pas tegen het eind van het volgend jaar het vooroorlogs niveau bereiken.

De wederopbouw van het vervoersapparaat, de verhoging van de agrarische productie en de industrialisatie zijn wel de grootste problemen, waarvoor het land zich ziet geplaatst. Van de 2.679 km spoorlijnen waren er na de oorlog nog slechts 670 berijdbaar. Van de 7.750 spoorwegwagens konden er in 1945 nog 600 worden gebruikt. Het spoorwegnet werd hersteld en het rollend materiaal aangevuld. Qualitatief noch quantitatief voldoet het echter aan moderne eisen. Ook de installaties van de 200 havens bevonden zich na de oorlog in een deplorabele toestand. Met de wegen, vóór de oorlog al niet best, was het daarna eveneens zeer slecht gesteld. Verbeteringen worden zo snel mogelijk aangebracht. Het herstel van het transport heeft de hoogste prioriteit, niet alleen uit militaire, maar vooral ook uit sociaal-economische en politieke overwegingen.

Van de bevolking, die 8 miljoen zielen telt, vindt 58 pCt zijn levensonderhoud in de landbouw. Met Amerikaanse hulp zullen grote grondverbeteringsprojecten worden uitgevoerd teneinde meer land in gebruik te kunnen nemen. Daarnaast is industrialisatie noodzakelijk om het bevolkingsoverschot te kunnen opvangen. Er is een 20-jarenplan in voorbereiding, dat in Januari a.s. zal worden gepubliceerd. Maar ook voor het doorvoeren van dit plan zullen de eigen nationale middelen niet toereikend zijn. Indien Griekenland, zo schrijft de „Neue Zürcher Zeitung” van 28 November jl., waaraan het bovenstaande is ontleend, zijn volledige zelfstandigheid wil verwerven, moet de buitenlandse hulpverlening worden voortgezet.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De geldmarkt.

De cijfers van de weekstaat van De Nederlandsche Bank per 4 December gaven aan, dat de gepasseerde ultimo vrij moeilijk is geweest. Het beroep door discounthandelaars en banken op de circulatiebank gedaan steeg nl. met f 16 mln, terwijl de saldi van banken met f 13 mln daalden. In de loop van de verslagweek trad echter een duidelijke ontspanning in. Vrijdag was het aanbod van callgeld reeds zodanig toegenomen, dat de callrente van $1\frac{1}{2}$ tot 1 pCt werd verlaagd. Voorts bleek de groter geldruimte uit vraag naar schatkistpapier op de markt. Er bestond vnl. belangstelling voor korte termijnen, vermoedelijk met het doel de liquiditeit voor de eerstkomende maanden nog wat op te voeren, dit met het oog op de mogelijkheid van verdere onttrekkingen. De korte termijnen schatkistpapier noteerden hierdoor aan het einde van de week vrij laag: December $\frac{7}{8}$ pCt, Januari $1\frac{1}{8}$ pCt, Februari $1\frac{1}{4}$ $\frac{5}{16}$ pCt, Maart en April $1\frac{3}{8}$ pCt.

Het is niet waarschijnlijk, dat de deze week afgekondigde credietbeperking veel invloed op de geldmarkt zal hebben. De toeneming van het bankcrediet aan het bedrijfsleven, welke gedurende de laatste maanden plaatsvond, ging geheel buiten de geldmarkt om. Een „joyeuze rentrée” van de handelswissel, die een aantal decennia geleden het geldmarktmaterial bij uitstek vormde, bleef achterwege. Door de credietstop valt hier niets te beperken, om de eenvoudige reden dat er niets is.

Wel zal de credietstop, naarmate zij voor de verschillende banken effectief wordt, d.w.z. naar gelang deze nog aanwezige marges hebben uitgeput, een verdere drainage van de Schatkist kunnen voortkomen, hetgeen overigens, naar de President van De Nederlandsche Bank verzekerde, op geen enkele wijze argument is geweest bij het besluit tot credietbeperking. De tendentie van banken om schatkistpapier niet te verlengen en met de daardoor verkregen middelen crediet aan bedrijven te verlenen zal hierdoor worden geremd en in zoverre zal een zekere consolidatie van de hoeveelheid schatkistpapier kunnen optreden. Belangrijk als dit op zichzelf moge zijn, het verlengen of niet verlengen van schatkistpapier gaat steeds buiten de geldmarkt om. Dat echter zelfs een eventueel „drooglopen” van 's Rijks Schatkist niet tot geldkrapte en nog minder tot rentestijging behoeft te leiden, indien het Ministerie van Financiën dat niet zou wensen en psychologische weerstanden zou trotseren, werd reeds vroeger in deze kolommen uiteengezet.

De kapitaalmarkt.

Het koersniveau op de aandelenmarkt onderging gedurende de verslagweek enige stijging, zoals uit de indexcijfers blijkt.

Het inflatievuurtje werd door belanghebbenden weer eens opgestookt, o.a. door de nadruk te leggen op de zwakke positie van de gulden, welke oorzaak was dat er weer verdere vertraging ontstaan is in de voltooiing van de Benelux.

Tussen de begrippen zwakker gulden en hoger winsten gapen echter afronden, terwijl ook hoger winsten en evenredig verhoogde dividenden door diepe kloven zijn gescheiden. Ook voor hen, die — ofschoon zij de kans op verdere inflatie aanwezig achten — op dergelijke realistische wijze de voor- en nadelen van aandelenbelegging overwegen, heeft „de beurs” argumenten om hen tot aandelenbelegging over te halen. De geruchten, dat het hoofd-fonds, Koninklijke Olie, een bonus zou uitdelen, althans enigerlei aangename verrassing voor aandeelhouders in petto zou hebben, hielden nl. aan. Wellicht, dat zo toch wel beleggers, die de koopkracht van hun spaarpenningen steeds verder zien dalen, bewogen kunnen worden een aandeeltje Koninklijke te kopen en zich voorlopig de eerste jaren met een rendement van 3 pCt te vergenoegen.

De vaster stemming kwam ook ten goede aan de prijsvorming van claims ter beurzé. Claims van de grote emissie Nederlandsche Kabelafabriek met name bewogen zich slechts weinig beneden de theoretische waarde.

De kans lijkt niet uitgesloten, dat de aangekondigde credietbeperkingsmaatregelen meer invloed op de kapitaalmarkt dan op de geldmarkt zullen uitoefenen. Nu de expansie van crediet aan het bedrijfsleven bemoeilijkt zal worden, zullen ondernemen het waarschijnlijk meer en in ruimer mate tot aandelenemissies en het opnemen van lang crediet (obligaties of leningen op schuldbekentenis) moeten overgaan, dan anders geschied ware. De beschikbare middelen zijn echter beperkt, al kan het aanbod misschien voor zover het risicodragend kapitaal betreft, door inflatiewaarnemingen enigszins worden gestimuleerd. Het lijkt daarom niet onmogelijk, dat de rentestand voor leningen aan het bedrijfsleven een stijgende en het aandelenkoersniveau een dalende tendentie zal gaan vertonen.

Wat de beurstechiek betreft komt er geen verandering: het geven van credieten voor het kopen van effecten (o.a. prolongaties) is reeds jaren verboden en blijft verboden.

	1 Dec. 1950	8 Dec. 1950
Aand. indexcijfers		
Algemeen	150,8	152,2
Industrie	215,0	217,0
Scheepvaart	161,6	167,2
Banken	126,7	127,1
Indon. aandelen	52,0	52,0
Aandelen		
A.K.U.	170 $\frac{1}{2}$	171 $\frac{1}{2}$
Philips	223	229 $\frac{3}{4}$
Unilever	215 $\frac{1}{4}$	220 $\frac{3}{4}$
H.A.L.	168 $\frac{1}{2}$	174 $\frac{1}{4}$
Amsterdam Rubber	125 $\frac{1}{2}$	124
H.V.A.	114 $\frac{1}{4}$	113 $\frac{1}{2}$
Kon. Petroleum	292	297 $\frac{1}{2}$
Staatsobligaties		
2 $\frac{1}{2}$ pCt N.W.S.	79 $\frac{1}{2}$	79 $\frac{9}{16}$
3-3 $\frac{1}{2}$ pCt 1947	96 $\frac{15}{16}$	96 $\frac{15}{16}$
3 pCt Invest. certif.	97 $\frac{5}{16}$	97 $\frac{1}{2}$
3 pCt Dollarlening	96 $\frac{3}{8}$	96 $\frac{1}{2}$

J. C. B.

STATISTIEKEN.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.
(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Goud- voorraad	Teged op het buitenland	Accoord Europese Betalingseenite	Vorderingen o. h. buiteni. i. v. m. betalingsacc.	Handelspapier op België en over- heids-effecten	Voorschotten op overheidsfondsen
12 Oct. 1950	29.623	942	—	8.509	13.238	526
19 Oct. 1950	29.623	1.600	—	7.936	12.488	348
26 Oct. 1950	29.623	1.441	—	7.953	12.800	453
2 Nov. 1950	29.623	1.110	—	8.038	14.088	858
8 Nov. 1950	29.185	1.613	—	8.466	14.173	258
16 Nov. 1950	29.198	1.769	2.203	6.853	15.458	376

Data	Deel- en pasmunt	Totaal activa	Bankbiljetten in omloop	Schatkist	Verbindenissen t.o. het buiten- l. v. m. beta- lingsacc.	Totaal
12 Oct. 1950	397	97.021	85.797	16	2.330	4.197
19 Oct. 1950	444	96.191	84.928	17	2.323	4.092
26 Oct. 1950	446	96.037	84.784	15	2.438	4.355
2 Nov. 1950	427	97.148	86.282	16	2.315	4.241
8 Nov. 1950	407	97.044	85.925	18	2.466	4.520
16 Nov. 1950	410	98.389	85.226	58	4.555	6.750

BANK VAN FRANKRIJK.
(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Disconto's en voorschotten	Voorschotten aan de Staat		
			Vaste	Schatkist	Bezettingskosten Duitsland
26 Dec. 1946	94.817	118.302	59.449	67.900	426.000
9 Nov. 1950	182.785	400.659	60.042	158.800	426.000
16 Nov. 1950	182.785	391.904	60.042	154.900	426.000
23 Nov. 1950	182.785	411.745	60.042	145.400	426.000
30 Nov. 1950	182.785	389.431	60.042	155.900	426.000

Data	Bankbiljetten-circulatie	Deposito's			
		Totaal	Staat	Accords de coöp. économique	Diversen
26 Dec. 1946	721.865	63.458			
9 Nov. 1950	1.495.641	164.266	100	4.142	160.024
16 Nov. 1950	1.467.530	158.977	66	9.574	149.336
23 Nov. 1950	1.452.636	185.018	39	9.574	175.405
30 Nov. 1950	1.502.770	144.734	83	7.613	137.038

DE NEDERLANDSCHE BANK.
Verkorte balans op 11 December 1950.

Activa.			
Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f —) Bijbank " —) Agentsch. " 6.000.—)	f	6.000.— ¹⁾
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art. 15, onder 4 ^e , van de Bankwet 1948)			—
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947			1.350.000.000,—
Voorschotten in rek. crt. op onderpand (incl. beleningen)	Hoofdbank f 42.768.411,99) Bijbank " 688.426,49) Agentsch. " 17.379.762,32)	f	60.836.600,80
Op effecten enz.	f 60.836.600,80		58.437.052,66 ²⁾
Op goederen en celen	" 2.399.548,14		60.836.600,80 ³⁾
Voorschotten aan het Rijk (art. 20 van de Bankwet 1948)			—
Boekvoering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947			1.500.000.000,—
Munt en muntmateriaal:			
Gouden munt en gouden muntmateriaal	" 873.006.964,09		
Zilveren munt enz.	" 18.320.671,03		891.327.635,12 ⁴⁾
Papier op het buitenland	380.390.349,07		
Tegoed bij correspondent in het buitenland	" 921.846.043,78		
Buitenlandse betaalmiddelen	" 1.081.699,82		1.303.318.092,67
Vorderingen in guldens op vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen			417.847.472,45
Belegging van kapitaal, reserves, pensioenfonds en voorzieningsfonds			134.070.628,77
Gebouwen en inventaris			1.500.000,—
Diverse rekeningen			224.583.683,20
		f	5.883.490.113,01
Passiva.			
Kapitaal	f 20.000.000,—		
Reservefonds	" 18.418.854,74		
Bijzondere reserves	" 69.951.000,39		
Pensioenfonds	" 24.415.358,54		
Voorzieningsfonds personeel in tijdelijke dienst	" 1.502.725,68		
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiften)	" 56.875.555,—		
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgifte)	" 2.790.746.435,—		
Bankassigaties in omloop	" 53.154,84		
Rekening courant saldo's:			
's Rijks Schatkist	f 258.985.269,42		
's Rijks Schatkist, bijzondere rekening	" 1.318.128.753,88		
Geblokkeerde saldo's			
Saldo's van banken in Nederland	" 49.126.004,45		
Vrije saldo's van vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen	" 491.183.539,89		
Andere vrije saldo's	" 285.895.216,42		
		f	2.403.318.784,06
Crediteuren in vreemde geldsoort	" 199.086.517,32		
Diverse rekeningen	" 299.121.727,44		
		f	5.883.490.113,01

¹⁾ Waarvan schatkistpapier, rechtstreeks door de Bank in disconto genomen f —
²⁾ Waarvan aan Indonesië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99) 31.623.900,—
 Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten 133.304.949,50

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE DRIE NEDERLANDSE GROTE BANKEN EN VAN HET NEDERLANDSE BEDRIJF VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

(In miljoenen guldens)	Nederl. Banken		Nederl. Banken en, Ned. Handel-Mij	
	30 Sept. 1950	31 Oct. 1950	30 Sept. 1950	31 Oct. 1950
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleningen	64	64	89	84
Ned. schatkistpapier	1974	2002	2553	2565
	2038	2066	2642	2649
Ander overheidspapier	55	48	91	65
Wissels	32	32	35	38
Bankiers in binnen- en buitenland	113	111	141	144
Prolong en voorsch. tegen effecten	51	47	64	59
	251	238	331	306
Debiteuren	622	619	772	745
Effecten en syndicaten	24	25	31	31
Deelnemingen (incl. voorschotten)	19	19	29	29
	665	663	832	805
Gebouwen	7	7	13	13
Diverse rekeningen	—	—	—	—
Belegde bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2962	2975	3819	3774
Passiva:				
Crediteuren	2325	2319	2956	2910
Wissels	5	4	5	4
Deposito's op termijn	272	292	397	409
Kassiers en genomen daggeldl.	14	15	15	15
Diverse rekeningen	106	105	132	122
Bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2723	2736	3506	3461
Aandelenkapitaal	160	160	211	211
Reserve	79	79	102	102
	2962	2975	3819	3774

INLEGGINGEN EN TERUGBETALINGEN OP PARTICULIERE SPAARBOEKJES BIJ DE ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS IN BELGIË¹⁾.
(in duizenden francs)

Tijdvak	Inleggingen	Terugbetalingen	Saldo	Tegoed der inleggers aan het einde van het tijdvak ²⁾
1939	3.331.391	3.496.925	-165.534	12.670.559
1946	5.213.362	3.828.538	1.384.824	19.823.453 ³⁾
1947	8.698.209 ⁴⁾	4.964.339	3.733.870 ⁴⁾	24.185.471 ⁴⁾
1948	8.546.890	5.946.442	2.600.448	27.524.459
1949	8.850.232	6.572.017	2.278.215	30.626.051
1949				
September	705.671	534.951	170.720	29.276.455
October	697.651	568.722	128.929	29.405.384
November	653.347	447.411	205.936	29.611.320
December	871.446	680.092	191.354	30.626.051 ⁵⁾
Totaal 1949	8.850.232	6.572.017	2.278.215	
1950				
Januari	1.070.439	504.020	566.419	31.192.400
Februari	806.166	494.585	311.581	31.191.474
Maart	972.628	643.782	328.846	31.832.897
April	750.003	716.392	33.611	31.866.508
Mei ⁶⁾	662.109	638.958	23.151	31.889.659
Juni ⁶⁾	687.577	682.159	5.418	31.895.077
Juli ⁶⁾	626.586	703.389	-76.803	31.818.274
Augustus ⁶⁾	586.715	588.249	-1.534	31.816.740
September ⁶⁾	535.688	779.702	-244.014	31.572.726
October ⁶⁾	650.400	571.233	79.167	31.651.893

¹⁾ Bron: „Studia van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas”.
²⁾ Op het einde van het jaar inclusief gekapitaliseerde interest.
³⁾ Na het omzetten van de geblokkeerde gedeelten in obligatiën van de Muntaanlegingslening en het aftrekken van de belasting op het kapitaal.
⁴⁾ Van Januari 1947 af inclusief inkoop van obligatiën van de Muntaanlegingslening ad frs 823.035.000.
⁵⁾ Voorlopige cijfers.
⁶⁾ Inclusief rente over 1949.

DE KOLENPOSITIE VAN BELGIË¹⁾.
(in duizenden tonnen)

Maand	Productie	Afzet	Voorraad aan het einde van de maand
Gem. 1938..	2.465	2.336	
Gem. 1946..	1.898	1.897	
Gem. 1947..	2.033	2.021	
Gem. 1948..	2.223	2.192	
Gem. 1949..	2.321	2.239	
September 1949..	2.082	2.386	2.680
October 1949..	2.361	2.667	2.374
November 1949..	2.394	2.717	2.051
December 1949..	2.574	2.812	1.813
Januari 1950..	2.483	2.620	1.668
Februari 1950..	2.274	2.264	1.679
Maart 1950..	2.529	2.431	1.777
April 1950..	2.350	2.054	2.073
Mei 1950..	2.217	1.960	2.330
Juni 1950..	2.326	1.973	2.682
Juli 1950..	1.621	1.694	2.610
Augustus 1950..	2.025	2.200	2.435

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin” van het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

WERKLOOSHEID IN BELGIË¹⁾.

Maand	Geheel werkloos	Gedeeltelijk en toevallig werkloos
Juli 1949	158.954	61.515
Augustus	154.011	60.672
September	164.032	64.361
October	196.463	54.614
November	210.403	48.984
December	202.116	62.959
Januari 1950	216.096	92.872
Februari	209.156	55.105
Maart	190.845	45.994
April	177.987	41.968
Mei	165.467	45.522
Juni	157.480	50.843
Juli	152.934	51.632

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin” van het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

TINPRODUCTIE¹⁾.

In 1.000 long tons	Tin in tinerts				Zuivere tin ²⁾				
	Bo- li- via ³⁾	In- do- ne- sië	Ma- lak- ka	To- taal	Ver. St.	Ma- lak- ka ⁴⁾	Neder- land	Gr. Br. ⁵⁾	
1938	25,5	29,7	43,4	165,0	—	63,7	25,3	32,1	162,1
1939	27,5	26,8	47,4	167,5	—	80,5	14,4	37,3	173,8
1940	37,9	41,3	83	233,0	1,4	126,9	1,2	46,7	225,9
1941	42,1	53,4	79,4	246,0	1,8	125	—	41,3	216,0
1942	38,3	9,9	15,7	121,0	16,2	10	—	37,3	105,6
1943	40,3	19,1	26,0	138,5	21,5	15	—	31,6	110,5
1944	38,7	7,0	9,3	99,5	30,9	5	—	28,6	93,7
1945	42,5	1,1	3,2	87,5	40,5	2,5	—	27,5	89,4
1946	37,6	6,4	8,4	89,0	43,5	11,5	0,9	29,1	99,3
1947	33,3	15,9	27,0	112,0	33,3	29,3	9,0	28,1	124,6
1948	37,3	30,6	44,8	151,5	36,7	49,7	16,4	31,0	157,4
1949	34,1	29,0	54,9	162,3	36,1	62,7	19,2	28,4	168,6 ⁶⁾
Sept.	2,7	2,2	4,7	13,2	2,9	5,2	2,2	2,2	14,4
Oct.	2,2	2,4	4,9	13,3	3,0	5,8	1,3	2,0	14,2
Nov.	3,6	2,4	4,8	14,5	3,0	6,4	1,1	2,7	14,6
Dec.	4,2	2,3	4,7	14,6	2,8	5,4 ⁷⁾	1,0	2,9	13,9
1950									
Jan.	0,9	2,4	5,2	12,1	2,6	5,5	1,2	2,5	13,8 ⁷⁾
Febr.	1,7	2,5	4,4	12,6	2,4	4,5	1,4	1,8	12,0
Mrt.	4,2	2,6	4,7	15,6	2,7	6,9	1,4	2,4	15,2 ⁷⁾
April	3,0	2,8	4,8	13,7	2,5	5,4	2,1	1,5 ⁷⁾	14,2 ⁷⁾
Mei	2,4	2,8	5,2	14,1	3,0	5,4	3,0	2,6	16,0
Juni	3,3	2,6	4,7	13,3	2,3	6,1	2,6	2,2	15,2 ⁷⁾
Juli	2,1	2,8	5,1	13,6	2,3	5,2	1,8	2,5	13,5
Aug.	2,7	2,8	4,8	14,2	2,4	6,9	1,5	2,4	14,7
Sept.		2,5	4,6		2,9				

¹⁾ Bron: „Statistical Bulletin” van de „International Tin Study Group”. Cursief gedrukte cijfers zijn schattingen.

²⁾ Exclusief de U.S.S.R.

³⁾ Productie der smelterijen, exclusief uit tinhoudend afval.

⁴⁾ Exportcijfers, daar productiecijfers niet beschikbaar zijn.

⁵⁾ Maandcijfers hebben betrekking op vier- of vijfwekelijkse perioden.

⁶⁾ Na de oorlog inclusief productie uit geïmporteerd afval.

⁷⁾ Gecorrigeerde cijfers.

◆ Beschikbare krachten ◆

Mr. in de Rechten - Psycholoog

wenst door omstandigheden van werkkring te veranderen en stelt zich beschikbaar voor Leiding van de Sociale Dienst en/of de Personeelsselectie bij grote Onderneming of Instelling. Leeftijd 37 jaar, gehuwd; ruime ervaring.

Br. onder no. ESB 1896, Bur. v. d. bl., Postbus 42, Schiedam.

◆ Vacatures ◆

HET VERBOND VAN
NEDERLANDSCHE WERKGEVERS

EN

HET CENTRAAL SOCIAAL
WERKGEVERS VERBOND

VRAGEN EEN ACADEMISCH GEVORMD

ECONOMIST

DIE ZAL WORDEN BELAST MET
ECONOMISCH RESEARCHWERK

● VEREISTEN:

Leeftijd tussen 28 en 40 jaar, publicistische ervaring, bij voorkeur ook bedrijfservaring, kennis van de actuele economische en sociaal-politieke problemen van het bedrijfsleven, zelfstandige werkkraacht.

● GEBODEN WORDT:

Een verantwoordelijke functie, welke ruimschoots mogelijkheid biedt eigen initiatief tot ontplooiing te brengen. De honorering is in overeenstemming met de hoge eisen, welke aan de functie worden gesteld.

Eigenhandig geschreven brieven met volledige inlichtingen omtrent opleiding, ervaring, levensloop, leeftijd en referenties in te zenden aan het Secretariaat van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers, Kneuterdijk 8, 's-Gravenhage.

West-Duitsland

Binnenkort komt een nummer van het Netherlands Trade Bulletin, gewijd aan de handelsbetrekkingen met West-Duitsland, dat iedere Nederlandse firma prima kansen biedt handelsbetrekkingen aldaar aan te knopen. Vraagt ter kennismaking de gedrukte edities van 18 November en 9 December, aan, welke naar Zuid-Afrika zijn verzonden.

Postbus 42 — Schiedam, Telefoon 69300.

**PRODUCTIE AAN NIEUWE VERZEKERINGEN VAN 57 LEVENS-
VERZEKERINGMAATSCHAPPIJEN IN NEDERLAND.**

(in miljoenen' guldens)

Periode	Kapitaal- ver- zekering	Rente- ver- zekering	Volks- ver- zekering	Totaal
Totaal 1947	626,5	733,6	206,4	1.566,5
Totaal 1948	689,5	921,5	210,4	1.821,4
Totaal 1949	655,9	928,1	197,7	1.781,7
1950 Maart	60,4	79,8	18,9	159,1
April	52,6	76,8 ¹⁾	16,6	146,0
Mei	51,3	69,4 ¹⁾	17,4	138,1
Juni	58,0	80,5 ¹⁾	17,2	154,7
Juli	58,0	83,7 ¹⁾	16,8	158,5
Aug.	46,3	76,2 ¹⁾	13,2	135,6
Sept.	50,5	79,2 ¹⁾	14,8	144,5
Oct.	58,2	74,9 ¹⁾	20,2	153,2

Bron: C.B.S.

¹⁾ Gekapitaliseerd door vermenigvuldiging met 10; inclusief opvoedingsrente.
IN- EN UITVOER VAN BELGIË¹⁾.

Maand	Invoer		Uitvoer		Saldo
	Gewicht in duizenden tonnen	Waarde in mil- lioenen francs	Gewicht in duizenden tonnen	Waarde in mil- lioenen francs	
Maandgem.'36/'38	2.868	2.019	1.912	1.859	— 160
Maandgem.'47	2.322	7.130	1.070	5.138	—1.992
Maandgem.'48	2.432	7.293	1.258	6.177	+1.116
Maandgem.'49	2.296	6.810	1.210	6.649	— 161
Oct. 1949	2.256	6.595	1.203	5.836	— 759
Nov. 1949	2.297	7.031	1.205	5.643	—1.388
Dec. 1949	2.331	7.941	1.338	6.331	—1.610
Jan. 1950	2.124	6.959	1.496	6.661	— 298
Febr. 1950	1.817	6.541	1.059	5.938	— 603
Maart 1950	2.552	8.148	1.536	7.480	— 668
April 1950	2.285	6.907	1.364	6.404	— 503
Mei 1950	2.458	7.495	1.181	5.706	—1.789
Juni 1950	2.442	7.884	1.421	6.743	—1.141
Juli 1950	2.245	6.745	1.395	6.265	— 480
Aug. 1950	2.005	5.611	894	4.371	—1.240

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin“ van het Nationaal Instituut voor de Statistiek.²⁾ Gecorrigeerde gegevens.

N.V. KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE PETROLEUM MAATSCHAPPIJ

GEVESTIGD TE 's-GRAVENHAGE.

UITGIFTE van

f 200.050.000.— 3½ pCt. CONVERTEERBARE OBLIGATIES

(converteerbaar in aandelen)

in stukken van nom. f 1000.—, aan toonder.

Deze uitgifte maakt deel uit van een lening groot f 250.000.000.—, waarvan reeds f 49.950.000.— tot den koers van 101 pCt. ondershands is geplaatst.

Ondergetekenden berichten, dat zij de inschrijving op bovengenoemde obligaties openstellen op

DONDERDAG 21 DECEMBER 1950,

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur,

bij hun kantoren te AMSTERDAM, ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE, voor zover aldaar gevestigd, op de voorwaarden van het prospectus dd. 13 December 1950.

Houders van de obligaties der 3½ pCt. obligatielening 1947 ad nom. f 100.000.000.—, alsmede crediteuren der 3½ pCt. onderhandse leningen 1949 tot een gezamenlijk bedrag ad nom. f 100.050.000.— hebben recht van omwisseling in obligaties der onderhavige lening

tot den koers van 100 pCt.

De na uitoefening van bedoeld omwisselingsrecht eventueel overblijvende obligaties zijn beschikbaar voor vrije inschrijvingen

tot den koers van 101 pCt.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten, alsmede afdrukken van de trustacte, zijn bij de kantoren van inschrijving verkrijgbaar.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.
AMSTERDAMSCHÉ BANK N.V.
BANQUE DE PARIS ET DES PAYS-BAS.
DE TWENTSCHE BANK N.V.
HOPE & Co.
INCASSO-BANK N.V.
PIERSON & Co.
ROTTERDAMSCHÉ BANK N.V.

HELDING & PIERSON.
SCHILL & CAPADOSE.

R. MEES & ZONEN.

AMSTERDAM,
's-GRAVENHAGE, 13 December 1950.
ROTTERDAM.

REGISTER

Rotterdamse Doctoren en Doctorandi

Bij het Economisch Archief van de Nederlandsche Economische Hoogeschool, Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam, wordt thans een register ingericht van afgestudeerden van de Nederlandsche Economische Hoogeschool. Aan allen, die bij het Economisch Archief bekend zijn, is onlangs per circulaire verzocht spoedig opgave te doen van hun adres en functie.

Aan hen, die een dergelijk rondschriften niet ontvangen hebben, wordt vriendelijk verzocht naar aanleiding van deze advertentie adres en functie aan het Economisch Archief mede te delen. Bij zéér spoedige opgave zal het nog mogelijk zijn de verstrekte gegevens te verwerken in een boekje, eerlang uit te geven vanwege de Contact Commissie van Academisch Gevormde

Economen, waarin gegevens omtrent afgestudeerden van Amsterdam, Rotterdam en Tilburg worden opgenomen.

Met de registratie wordt beoogd het contact tussen de Hoogeschool en haar alumni te dienen. Het ligt in de bedoeling de afgestudeerden van Rotterdam voortaan mededelingen te doen omtrent Hoogeschooldagen, conferenties e.d.

Van het verkrijgen van de adressen zal gebruik worden gemaakt om aan hen, die hierop prijs blijken te stellen, een exemplaar toe te zenden van de rede, op 18 September door de Rector Magnificus, Prof. Ch. Glasz, ter gelegenheid van de overdracht van het rectoraat gehouden. In deze rede is o.a. een uiteenzetting gegeven omtrent de recente veranderingen in de studie aan de Nederlandsche Economische Hoogeschool.

Van toekomstige mutaties, met betrekking tot adres of functie, wordt het Economisch Archief uiteraard gaarne op de hoogte gehouden.

★ Diversen ★

TE KOOP

Villa te Oosterbeek

bev. 4 gr., 2 kl. k., badk., hall, keuken, kelder, zolder, gar., terras, tuin, C.V. Parket. Nieuw geschilderd. Riant uitz. Event. overn. ged. meubilair en stoff. Vrij te aanv. Koopsom f 50.000.—
Br. no. B 4155 Boekhandel Hijman, v.s. Postbus 21, Arnhem.

Door 1e eigenaar aan particulier aangeboden Buick Special '48, 4 deurs Sedan, met radio en Nationaliteitsbewijs. Totaal gelopen 30.000 km. Prijs f 8000.— Br. onder no. ESB 1895, bur. v. d. bl., Postbus 42, Schiedam.

Opdrachten voor advertenties inzenden aan Advert.-admin. „E.-S.B.“, postbus 42 — Schiedam

DE TWENTSCHE BANK N.V.

Maandstaat op 30 Nov. 1950

Kas, Kassiers en Dag-geldleningen .. f.	13.304.227.58	Kapitaal .. f.	45.000.000.—
Nederlands		Reserve ..	15.500.000.—
Schatkistpapier ..	500.384.763.28	Bouwreserve ..	2.000.000.—
Ander Overheidspapier ..	14.251.640.62	Deposito's op Termijn ..	104.997.721.—
Wissels ..	3.250.945.27	Crediteuren ..	562.441.317.05
Bankiers in Binnen- en Buitenland ..	17.968.386.45	Geaccepteerde Wissels ..	381.068.56
Effecten en Syndicaten ..	7.984.273.99	Door Derden	
Prolongatiën en Voorschotten tegen Effecten ..	15.636.211.92	Geaccepteerd ..	1.379.661.60
Debiteuren ..	162.683.322.67	Kassiers en genomen Daggeldleningen ..	856.152.22
Deelnemingen (incl. Voorschotten) ..	12.471.235.01	Overlopende Saldi en andere Rekeningen ..	18.879.086.36
Gebouwen ..	3.500.000.—	Reserve voor Verleende Pensioenen ..	759.937.30
Belegde Reserve voor Verleende Pensioenen ..	759.937.30		
	f. 752.194.944.09		f. 752.194.944.09

TE KOOP EEN STUDEBAKER Champion 1950, 4-deurs Sedan

voorzien van kachel, zorgvuldig bereden (8000 km), door eerste eigenaar aan particulier. Geen tussenpersoon. Br. onder no. ESB 1892, bur. v. d. bl., Postbus 42, Schiedam.

AMSTERDAMSCH-BANK N.V. - INCASSO-BANK N.V.

MAANDSTAAT PER 30 NOVEMBER 1950

ACTIEF

Kas, Kassiers en Daggeldleningen f	30.162.477.78
Nederlands schatkistpapier ..	670.958.900.—
Ander overheidspapier ..	23.972.000.—
Wissels ..	27.898.832.64
Bankiers in binnen- en buitenl. ..	62.987.750.—
Effecten en syndicaten ..	8.618.809.90
Prolongatiën en voorschotten tegen Effecten ..	28.040.444.46
Debiteuren ..	303.147.364.57
Deelnemingen ..	7.247.257.27
Gebouwen ..	4.000.000.—
	f. 1.167.033.836.62

PASSIEF

Kapitaal ..	70.010.000.—
Reserve ..	34.500.000.—
Bouwreserve ..	4.000.000.—
Deposito's op termijn ..	93.638.596.85
Crediteuren ..	914.910.393.29
Geaccepteerde wissels ..	39.039.87
Door derden geaccepteerd ..	492.515.25
Diverse rekeningen ..	49.443.291.36
	f. 1.167.033.836.62

Economisch - Statistische Berichten

Adres voor Nederland: Pieter de Hoogstraat 5, Rotterdam (W).
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.

Bankiers: R. Mees en Zonen, Rotterdam.

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Economie, 14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoogstraat 5, Rotterdam (W.).

Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementprijs, franco per post, voor Nederland f 26,— per jaar, voor België/Luxemburg f 28,— per jaar, te voldoen door storting van de tegenwaarde in Belgische francs bij de Banque de Commerce te Brussel of op haar Belgische postgirorekening no 260.34.

Uniegebieden en Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,— per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aangelegende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 6). Advertentie-tarief f 0,40 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgave van redenen te weigeren.